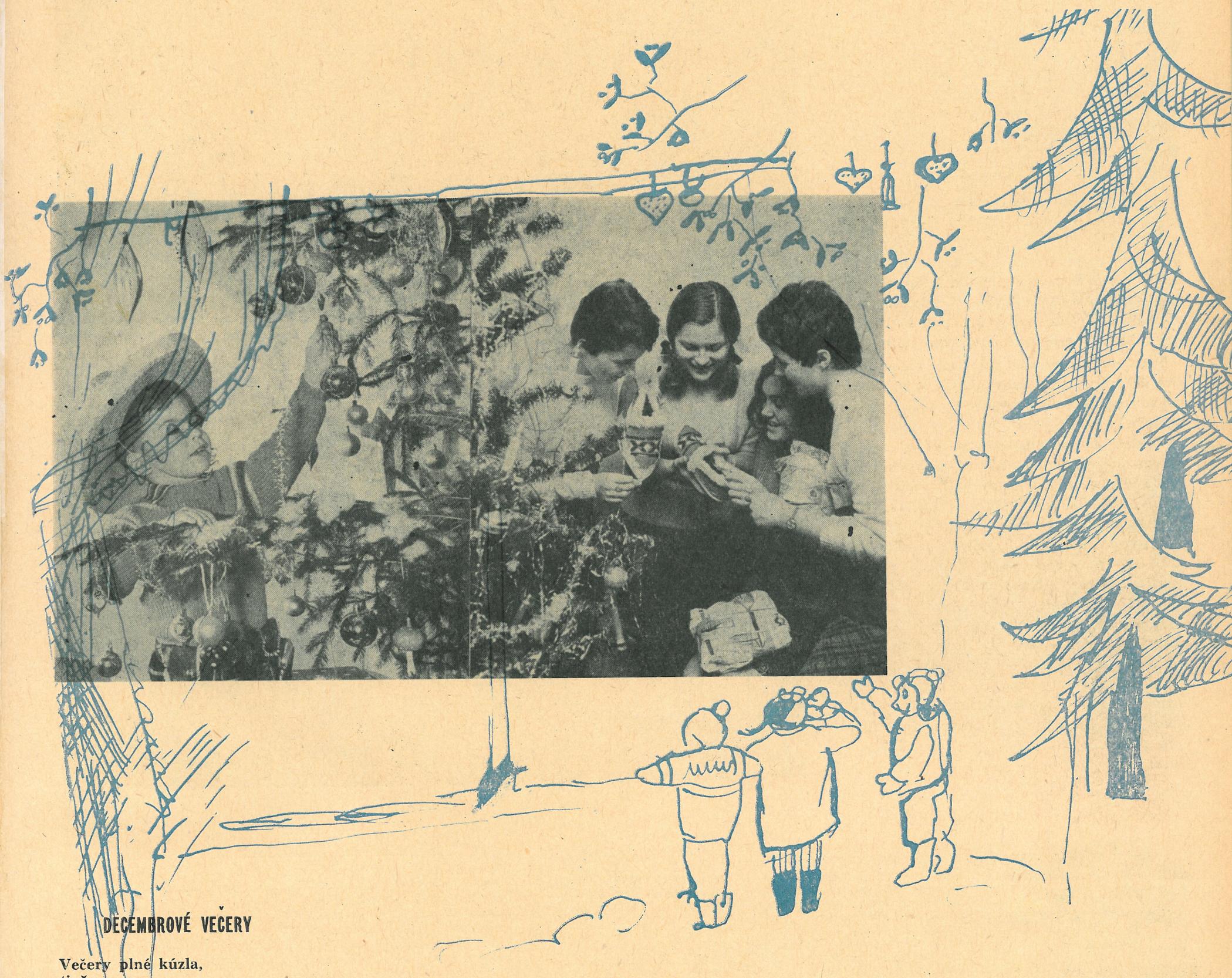

ZIVOT

KULTURNÉ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS

PROSINEC • DECEMBER • GRUDZIĘĆ CÍSLO 12/1976 ROČNÍK 19 cena 1 zł

DECEMBROVÉ VECERY

Večery plné kúzla,
tieňov
a detských očí,
v ktorých sa zračí očakávanie.

Večery plné príprav a radosti
z gágorcov,
medovníkov,
oblátok
a ligotavých ozdôb.

Večery plné nehy,
plné lásky
s pučiacou vetvičkou vo váze.

Večery naplnené múdrošťou
starých pranostík,
starých rozprávok.

Večery, v ktorých sa stávame
opäť deťmi.

JOLANTA TROMBAUEROVÁ

ŠTĚDRÝ DEN

II

Hoj, ty Štědrý večere,
ty tajemný svátku!
Cože komu dobrého
neseš na památku?

Hospodáři štědrovku,
kravám po výslužce;
kohoutovi česneku,
hrachu jeho družce.

Ovočnému stromoví
od večeře kosti
a zlatoušky na stenu
tomu, kdo se postí.
(...)

KAREL JAROMÍR ERBEN

ŠŤASTNÉ A VESELÉ VIANOCE
V RODINNOM KRUHU

želá
redakcia ŽIVOT
ÚV KŠCaS

NÁVŠTEVA STRANÍCKO-ŠTÁTNEJ DELEGÁCIE PL'R V ZSSR

PRIATEL'STVO, JEDNOTA, SPOLUPRÁCA

LEONID BREŽNEV:

Vaša návštěva to je milový kameň na ceste ďalšieho rozvoja sovietsko-poľských vzťahov. Nikdy v minulosti tieto vzťahy neboli také trvalé a nesiahali tak hlubo.

EDWARD GIEREK:

Bratské zväzky s krajinou sovietskou sú pre nás nanajvýš dôležité. Ich neustálé upevňovanie zdôvodňujú všetky naše narodné a triedne záujmy. Je to jedná z kľúčových podmienok úspešného rozvoja socialistického Poľska.

Návštěva stranícko-štátnej delegácie PLR pod vedením Edwarda Giereka v Sovietskom zväze prejde do dejín vzťahov oboch našich štátov a národov. Táto návštěva je výrečným potvrdením faktu, že už vyše tridsať rokov spojenectvo, priateľstvo a široká spolupráca s krajinou sovietskou je základnou smernicou politiky poľského štátu a politickej i ideovej orientácie poľského národa.

Toto spojenectvo je potrebné obom našim krajinám. Táto pravda bola zdôraznená pri uvítaní poľskej delegácie vo vrelých slovách Leonida Brežneva, ako aj v mimoriadne srdečnom prijatí reprezentantov nášho národa obyvateľstvom hlavného mesta krajiny sovietskoy Kazachstanu a Bieloruska.

Návštěva delegácie PLR znamená prechod na novú, vyššiu etapu bratskej poľsko-sovietskej spolupráce. Bude sa to prejavovať, — vychádzajúc z doterajších skúseností a úspechov — v ešte užších zväzkoch v oblasti ekonomiky, vedy, techniky a kultúry, v stykoch spoločnosti našich krajín. Cesty tejto spolupráce vytyčuje podpísané v Moskve prehlásenie o ďalšom rozvoji všeobecnnej spolupráce medzi PLR a Sovietskym zväzom a o upevňovaní priateľstva medzi poľským a sovietskym národom. Živým obsahom ich naplní prax nadchádzajúcich dní.

Rozhovory medzi delegáciemi Poľska a ZSSR. Sprava poľská delegácia s E. Gierekom, zľava sovietska delegácia s L. Brežnevom.

Foto: CAF — Matuszewski

Rozhovory poľskej stranícko-štátnej delegácie na ÚV Komunistickej strany Kazachskej SSR.

Foto: CAF Matuszewski — Dąbrowski

bličana Gerald Ford. Pred necelým rokom ešte širšej americkej verejnosti neznaný politik dosiahol najvyšší úrad a najbližšie štyri roky to bude on, spolu so svojou vládou, kto povedie vnútornú a zahraničnú politiku USA.

GERALD FORD sa vystaahuje z Bieleho domu 20. januára 1977. Bude mu prislúchať podpora poskytovaná vládou vo výške 90 000 dolárov, ako aj dodatočne 96 000 na udržiavanie personálu a iné úradné výdavky. Do konca života bude mať tajnú ochranu. Okrem toho Ford dostane 63 000 dolárov ročne ako bývalý šef výkonnej moci a 30,5 tis. za prácu vo vláde.

JIMMY CARTER sa stal víťazom amerických prezidentských volieb, keď porazil doterajšieho prezidenta, repu-

ÚZEMNÁ ADMINISTRA-
TÍVA. 84,5% pracovníkov

vojvodských úradov má vyššie vzdelenie, zatiaľ čo v roku 1973 — 41,5%, a 15,3% stredné (47,9), 9,0% základné (10,6%). V gminných úradoch 19,1% vedúcich kádrov má vyššie vzdelenie a 74,6% stredné vzdelenie. Priemerne platy pracovníkov gminných úradov dosahujú 3.050 zl a náčelníkov gmin 6.257 zl.

425 SÚKROMNÝCH MÄSIARNÍ je registrovaných v Ústrednom remeselnickom zväze. V prvom polroku bolo otvorených 51 nových podnikov, ale zároveň zavretých 35. Čechy oznamujú, že spolupráca miestnych organov s remeselníkmi nie je v sade najlepšia. Remeselníci sa sťažujú na nepravidelné dodávky surovín a my na nedostatok originálnych remeselnických mäsových výrobkov.

KOMUNÁLNI ZARIŽENÍ, sociálne a kultúrne objekty, ktoré se staví za investiční prostriedky vojvodských úradov, väčšinou nebudou včas hotové. Analýza celkové hodnoty jíž predaných objektov vykázala, že roční plány jsou za 3 čtvrtletí splňné pouze na 32,4 proc. V piotrkowském, tarnobrzeském a chełmském vojvodství nesplnili ani 20 proc. plánu.

TŘETÍ ROK slouží polští vojáci pod vlajkou OSN na Blízkom východe. Za tu dobu provedli kontrolu, postavili a odstranili písek celkem na 2,5 tis. km silnic, zneškodnili zhruba 27 tis. min a streliva, načerpali, přefiltrovali a dodali vojákům OSN z jiných zemí přes 80 mil. litrů pitné vody. Polští lékaři léčí vojá-

ky všech národních kontingentů.

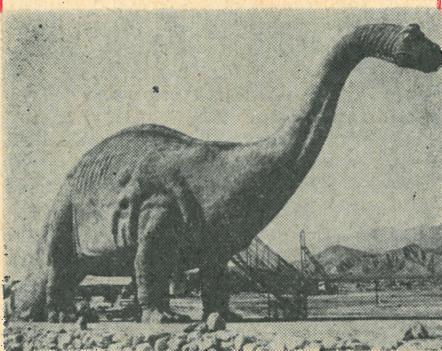
CISÁR FRANTIŠEK JOSEF — píše Reuterova agentúra — mal pred 60-rokmi v Rakúsku armádu v počte 950 tis. vojakov. Teraz neutrálne Rakúsko má v armáde 38 tis. vojakov. Medzi troma západoeurópskymi neutrálnymi štátmi má Rakúsko najnižší vojenský rozpočet — 200 mln libier, čo znamená, že na jedného obyvateľa tejto krajiny pripadá 27 libier. Švédsko vydáva šesťkrát viac na svoju armádu a Švajčiarsko vyše dvakrát viac.

ZEMŘEL JEAN GABIN (72 let), jeden z nejslavnějších francouzských herců. Začal hrát v roce 1930 a natočil přes sto filmů.

V OBJEKTÍVE FOTOREPORTÉROV

Velikánsky model dinozaura z predhistorickej doby postavil pri svojom dome v Kalifornii 80-ročný maliar a sochár Claude Bell.

Foto: CAF — UPI

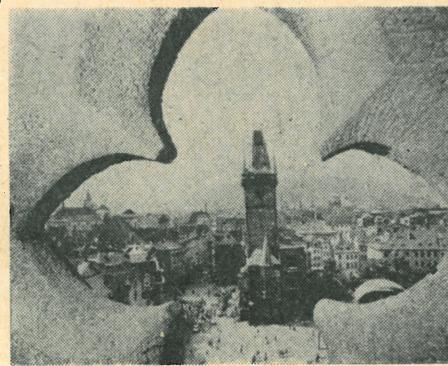
Fašiangové šaty v Londýne.

Foto: CAF — AP

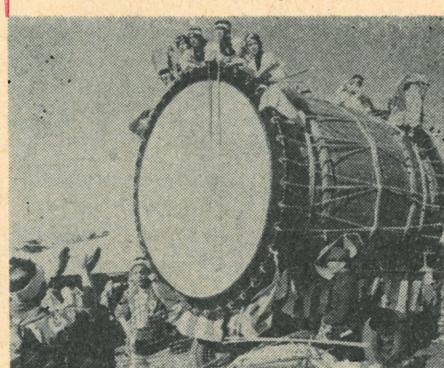
PRAHA. Zaujímavý pohľad na pamiatkovú pražskú radnicu cez rozetu Týnskeho chrámu.

Foto: CAF — ČTK

Obrovský bubon o priemere troch metrov, ktorý väzí dve tony. Jeho zvuk počuf do vzdialenosť 4 km. Má 600 rokov a v Japonsku ho používajú na zvolávanie veriacich do tokijského chrámu Madži.

Foto: CAF — PANA

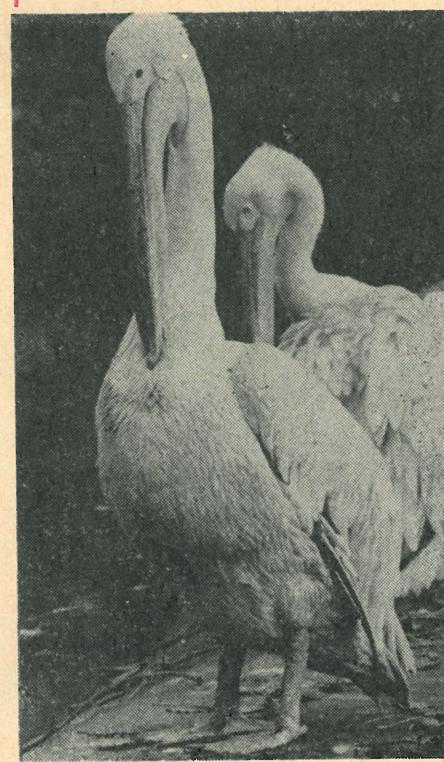
V cirkuse.

Foto: CAH — UPI

Pelikány.

Foto: CAF — Miedza

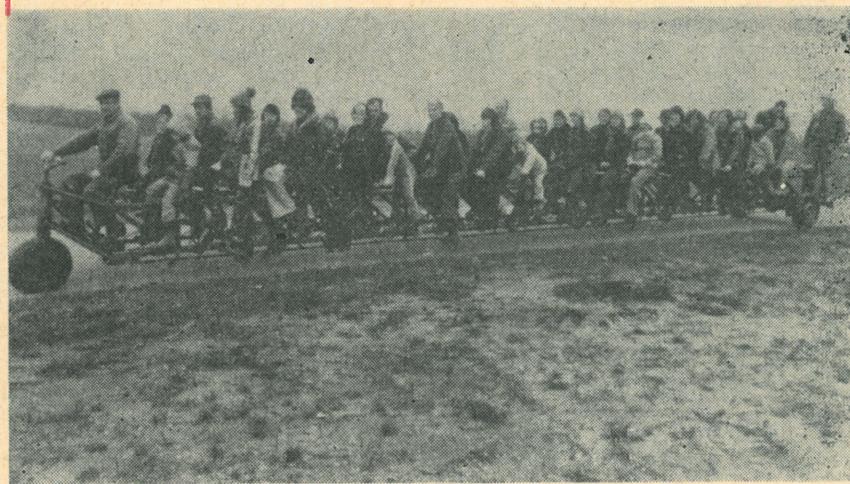
LESOTHO — neveľká krajina v Južnej Afrike, ktorá pred desiatimi rokmi získala nezávislosť, likviduje negramotnosť. Už 70% obyvateľstva vie čítať a písť. Hodina v jazyku sotho.

Foto: CAF — TASS

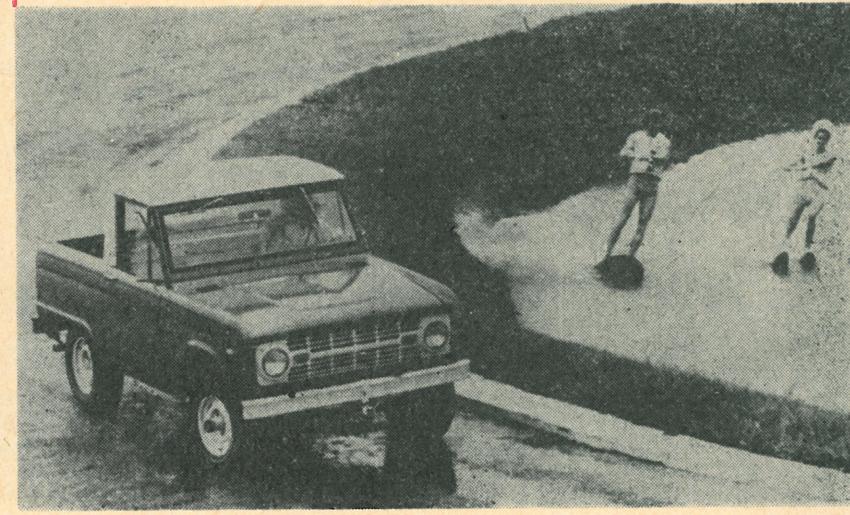
Najdlhší bicykel na svete skonštruovali v Japansku. Môže sa na ňom viesť 35 ľudí.

Foto: CAF — Photofax

Na vodných lyžiach možno sa kŕzať nielen za motorovým člnom, ale aj za automobilom ako to vidíme na snímke z Florídy.

Foto: CAF — AP

DIABOL HUA-HUA

Z dobrodružstiev Sh. Holmesa

Jedného večera robil môj priateľ Holmes poriadok v písacom stole. Odrazu sa z polámanej kazety vykotúral drahocenný prsteň v podobe prekrásne spracovaného zlatého hada. Hlava zvieratá bola posádzaná smaragdmi a vnútri bol nápis: Milému pánu Holmesovi vďačná Ellen P.

— Nepovedal by si mi, kto bola tá Ellen?

Priateľ sa trpko usmial a začal si napchávať fajku.

— Ten prsteň mi pripomína jedno veľmi neprijemné dobrodružstvo. Priam strašidelné. Musel som bojať proti neviditeľnému.

— Bol to vari prízrak?

— Diabol, sám diabol to bol... Tá Ellen bola bohatá mladá dáma, ktorá sa zahľadela do sympatickejho mladého muža. Bola rozmazená, tvrdohlavá, nerozvážna a raz mu naznačila, akú veľkú milosť preukazuje taká bohačka takému nepatrnému inžinierkovi, keď chce ísť za neho. Jim Several — tak sa ten mladik volal — Ellen naozaj rúbil a jej bohatstvo mu bolo ľahostajné. Ale to už bolo zrejmé veda. Istého dňa pribehla ku mne Ellen celá zúfalá a prosila ma, aby som jej pomohol nájsť Jima, ktorý bez stopy zmizol. Asi o tri týždne som zistil, že dajaké stopy predsa len sú a vedú do Afriky. A tak si ma predstav na palube parádnej jachty Gamedin, ktorá bola majetkom tejto dámy. Sotva by si mal bol poznal v komickom preoblení za blázivného zberateľa motýľov. Môj staromodný kabát a nerozlučná siečka na motýle boli na posmech celej posádky, ktorá ma považovala za výstredného majiteľa jachty. A tak sme sa plavili popri senegalskom pobreží a ja som od Sierra Leone začal d'alekohľadom pátrať, či nikde na pobreží neuvidiem britskú vlajku. Istý vševediaci miešanec v Dakare mi, pravda, nie zadarmo, prezradil, že muž, ktorého opisujem, tu nejaký čas žil a hľadal spoločníka. Čoskoro sa prihlásil akýsi Mr. Walker, nakúpili rozmanitý tovar a odplávali kdesi dolu, kde si otvorili malú faktóriu.* Plavili sme sa teda ďalej a ja som odrazu uvidel motýľa najnádhernejšieho — britskú vlajku na bielej budove.

— Pristátie v týchto miestach bude veľmi riskantné pane — upozorňoval ma kapitán. — Naplavneniny siahajú ľboko do mora, je nebezpečenstvo, že lod' by mohla uviazať.

— Ste kapitán, vašou úlohou je nájsť vhodné miesto na pristátie, — povedal som s nádyhom rozkazu.

Kapitán starostivo skúmal divý vír pri brehu v mieste, kde sa do mora vlievala rieka, ktorej meno bolo — ako sme sa neskôr dozvedeli Ogowai.

— Nemysím, že by ste mali šťastie práve tu, pane, — odhováral ma zase kapitán. — Veda toto miesto nie je zdravé ani pre domorodcov. Len pozrite na tie oblaky hmly nad vodami, na tie jedovaté močariny. Vzduch je tu otrávený, pane...

— To ma nezaujíma. Domnievam sa, že práve tu nájdem to, čo hľadám. Na ostrov, pravdaže, pôjdem sám.

Kapitán zasalutoval a vydal rozkazy na pristátie. Na brehu nás spozorovali a onedlho priplával čln plný hlučných domorodcov. Ochotne viedli náš čln pomedzi nánosy piesku.

— Môj massa** šťastný, že ty si massa tiež Angličan, — privrával sa mi jeden z domorodcov so širokým úsmievom. — Môj massa rád vidieť bielu tvár.

Na umeľej hrádzí nás očakávali dva bieli muži. Jeden starší, vetrom osťahaný, druhý veľmi opálený. Podľa opisu, ktorý som mal, som spoznal, že je to hľadaný Several.

— Srdečne vás vítam, — zazubil sa starší. — Takú vzácnu návštevu tu nemávame veru často. Som Walker a toto môj spoločník Tracy.

Uklonil som sa: — Mildrand. Majiteľ jachty Gamedin.

— Vedecký pracovník?

— No... ak to tak chcete nazvať, nebudem protestovať... Motýle však

— Je to tá záhadná, priam strašná udalosť. Ale o tom až po večeri.

Večera bola výborná. Obsluhovať nás mladý rúči domorodec.

— A tento, hľa, neutiekol? — Cudoval som sa.

— Timbo? — zasmial sa Walker.

— Nejaká rozkaz, massa? — zazubil sa mladik.

— Áno. Bol by som rád, keby si tu dnes v noci ostal so mnou. Necítim sa priam najlepšie, povedal Walker.

Hrôza a povinnosť očividne zápasili v tej úprimnej tvári.

— Prosím, veľmi prosím, massa Walker, nežiadať to od Timbo.

Timbove oči sa rozšírili hrôzou.

— Massa ísť s Timbo na lod'. Timbo tam rád massa obsluží.

— Nie, Timbo. Biely muž neuteká, — riekal Walker tvrdzo.

— Massa odpustiť, — nariekal Timbo, — ale Timbo nemôže spať tam, kde strašný diabol Hua-Hua. On najstrašnejší každá tretia noc. Tak povedať aj nás starý čarodejník.

— Tak dosť! A vypadni!

Ked Timbo výšiel, obrátil sa Walker ku mne:

— Asi sa tomu všetkému divíte, pane... Alebo už viete?

— Nie, nie. Nič som nehovoril. Nechcel som bez tvojho súhlasu, — uisťoval ho Several. — Ale čo je s tebou? Nevyeráš priam najlepšie.

— Zase tá moja malária, zastonal Walker... Napriek tomu som sa však rozhodol, že dnešnú noc strávím s tebou.

— O tom nemože byť ani reči, — zaprotestoval Several energicky. Uložím ťa tuna a zaraz... Ráno. — pokračoval žartovne, — ti rozopoviem aký bol ten tajomný Hua-Hua.

V tej chvíli sa uňo dostavil prudký záchravat zimnice. Pomohol som Severalovi úbožiaka, ktorý už začínal blúzniť, uložiť.

— Myslim, — že by mu veľmi pomohlo niečo na spanie — povedal som. — Mám tu ťaňačku ópia.

— Ste veľmi láskavý pane, — povedal Several vďačne. — My tu už nič takého nemáme.

Walker liek poslušne vypil a hned zaspal.

— Máme vlastne štastie v neštasi, — žartoval Several, — nikdy nie sme odrazu chorí... A tak dúfam, že dnes sa mi konečne podarí objasniť celú tú záhadu... Viete, pane, to bolo tak: Pol roka spával nás nočný strážnik v skladisku. Pol roka sa nič nestalo. Odrazu však bez najmenšej stopy zmizol. Ujst nemohol, nechýbal ani jeden čln. A na útek nemal ani najmenší dôvod. No pravá panika vypukla až potom, keď zmizol starý spoloahlívý Lim. Vyšetrovali sme to s Walkerom, ale nič sme nezistili. Domorodci tvrdia, že v skladisku sa usadil najstrašnejší z tajajúcich zlých duchov Hua-Hua, ktorý každú treťiu noc žiada ľudskú obeť.

— Nijaký živý tvor predsa nemôže zmiznúť bez stopy, — namietal som. Museli ostať stopy násilia, krv a tak.

— Neostalo absolútne nič, — uisťoval ma Several.

Tak neostáva nič iné, len sa s tým tajomným zoznámiť osobne, — povedal som odhodlane. Moje pištole fungujú presne a spoahlivo... Som presvedčený, že vaši strážcovia zmizli len preto, lebo boli sami. A preto dovoľte, aby som tu s vami ostal.

Mladý muž mi mlčky stisol ruku. Potom sme opustili Walkeru, ktorý počojne spal pri otvorenom obloku v osviežujúcom vánku. Skladisko bolo vzdialene asi dvadsaťpať krovov. Mohli sme teda dom strážiť z okna nás prekvapila skôr, ako som sa nazdal. Na oblohe sa objavil zlovestný čierny mrak. Divá rieka pod hrádzou temne hučala.

— Nejako to vydržime, — usmial sa Several. — Mám tu zopár dobrých kníh, skvelý tabak a vynikajúci starý koňak.

Posadili sme sa k stolu. Nabité a odistené pištole som položil k Severalovej puške. Lampa len slabovo osvetľovala ponurú miestnosť. Several čítal, no každú chvíľu sa pátravo rozhliadal. Čudesné tajomstvo viselo nad nami ako ten čierny mrak tam von. A náhle sa to stalo. Bol to len nepatrny šelesť pri obloku, ale obaja sme cítili, že to tam ide smrť v akejši tajomnej podobe. Naše zmysly boli vybičené do krajinosti.

— Pane... preboha... videli ste niečo? — zašeptal Several, nespúšťajúci zrak z obloky.

— Nie... nič... A vy?

* faktória — zámorská obchodná osada

** angl. Mister, Master, tj. pán

CONAN DOYLE

POKRAČOVANIE V BUDÚCOM ČÍSLE

zbieram len pre potešenie... Dufam, že tu budem mať dobrý úlovok. Páni, spolieham sa na vašu pomoc.

— Veľmi radi vám budeme nápmocní, — uisťoval ma Walker.

— A čo nového doma, v starej dobrej Europe? — zvedavý bol Tracy-Several.

Lady boli prelomené a o chvíľu sme sa rozprávali tak nenútene, akoby sme sa už dávno poznali.

Rozhliadol som sa po ostrove, ktorý na mňa pôsobil skľučujúcim dojmom.

— Nenuďte sa tu? — spýtal som sa.

— Niet času. Práce máme až-až, zasmial sa Several.

Lahké to tu veru nemáte, — pokračoval som.

— To veru nie, prisvedčil Several. Peckelná, úmorná horúčava, otravný hmyz a iné nástrahy. Denne musíme piť chininové nápoje... Ústie rieky Ogowai nie je rekreačné miesto.

Obklopila nás skupina hlučných domorodcov a Walker s nimi kdesi odišiel.

— Sú ako deti, smial sa Several... Večera bude asi o pol hodiny. Nechcete sa zatiaľ poobzerať po okoli?

Súhlasil som. Bolo už po západu slnka a horúčava vystriedal príjemný chlad.

— Toto miesto nie je také fádne,

ako sa zdá — informoval ma Several. — Na severe leží tajomná krajina Gabon, obrovské opicie územie, vlast goril. Tamtým smerom neprenikol doposiaľ nijaký behoch. Kto vie, aký to kraj, ktorým preteká táto divá rieka. Čo všetko nám prináša na svojich kálych vlnách! Len si všimnite tie obrovské stromy a neznané rastliny, ktoré sem priniesla. Zostanú tu, kým ich príliv neodplaví do mora.

Bolo to naozaj obdivuhodné miesto. Rieka tu utvorila akýsi záliv. Boli tu nahromadené kusy dreva, konáre a trsy nádherných orchideí kvitnúcich na zhmotnom dreve. Ukázal som na čierny dutý kmeň, ktorý vynikal nad ostatnými: — to musel byť mohutný strom.

— O takých obrov tu niet nádze, — povedal Several. — Ak to drevo nebudete priviesť zhniť, zajtra ho vytiahneme na breh. Vidíte, leží tak blízko brehu, že by sa naň hravo dočiahol z okna džumby, totiž skladiska.

Ukázal na dlhú nevzhľadnú budovu.

— Prečo ste ju postavili tak blízko tej páchnucnej rieky?

— Aby sme ušetrili námahu s obávanou dopravou dreva, z ktorého vyrábame rôzne praktické náradie. Nechcete si pozrieť dielňu?

Vstúpili sme dnu. Za dielňou bola menšia obytná miestnosť zariadená len tým najnevyhnutnejším: lôžko, stôl, stolička.

— Povedzte, pane, — ozval sa Several a rozpačite si odkašľal, — nepôsobí na vás táto miestnosť tak trochu... strašidelné?

Zbystril som pozornosť, lebo jeho hlas sa mierne zachväl. A so smiehom som sa spýtal:

— Strašidelné? A prečo?

— Je to tamto lôžko pane... Nuž... ja neverím v strašidlá, a preto by som tu dnes chcel prenocoval. Totiž už užnosti posledných nocí...

Vtom zaznel gong.

— Je čas na večeru — prerušil svoje rozprávanie Several. — Pôjdeme?

— A váš strašidelný príbeh?

— Rozpoviem vám ho po večeri.

Krácali sme popri opustených chartrciach domorodcov. Bol som zvedavý, kde sú ich obyvatelia.

— Spávajú tam dolu v lodnom vraku, — odvetil Several. — Hrôza posledných nocí ich tam vyhnala. Tam sa cítia bezpeční Len my s Walkerom spíme na ostrove.

— A čoho sa tak naťakali ti vaši chlapíci?

— Vedecký pracovník?

— No... ak to tak chcete nazvať, nebudem protestovať... Motýle však

LIDÉ Z MARINGOTEK

DOKONČENÍ Z MINULÉHO ČÍSLA

Pane, to se hrne jako Mississippi: a celý personál i se šašky a clowny musí se vyhrnout proti tomu a stát jak skáliška a bradla a vytvrale ten přival rozdělovat a tříštit na sta pramenů, které pak proudí vzhůru mezi sedadly. Jako byste viděl řeku se obrátit a hrnout se do potoků, potůčků a strúžek. A je vám při tom kříku a rámusu k ohluchnutí. Protože sotva první lidé dosedli, už se chtějí bavit a už začnou dupat a křičet po produkci, div nezboří tribuny. To je docela samozřejmé — koupili si za dva nebo tři dolarové zábavu a chtějí si přijít na své peníze. Ale cirkus je nechá tři čtvrti hodiny čekat, než se všecko vevali dovnitř a usadí na svá místa. To jsem tedy při svých záskocích do stanu viděl, že tady je díra, tady by něco mělo být, nač cirkusáci ještě nepřišli. No a vidíte, v Atlantě jsem najednou dostal nápad, víte, tak mi to blesko hlavou, jak jsem se do toho hlučícího vlnění díval, bůhví, jakou cestou to přišlo — z čista jasna jsem měl myšlenku a hned jsem si říkal: „Chlapče, teď jsi popad něco za správný konec a to by moh být dobrý začátek.“ A už jsem se vytratil ze stanu, abych si to promyslil. Ano, byla to správná myšlenka, ale bylo nutno ji zabezpečit. Vskočil jsem do tramvaje a dojel na nádraží. Za půl druhé hodiny jel rychlík do Washingtonu. Navečeřel jsem se, kupil lístek a odjel. Ráno v osm hodin už jsem byl před patentním úřadem. Zavedli mne k nějakému inženýru. Jednání bylo náramně krátké.

„Halo,“ povídá mi, „položte sem dvacet dolarů.“

Vytáh jsem z kapsy hrst peněz a hodil na stůl tři pětidolary a jednoho půlvoria.

„Můžete odpřísáhnout, že jste sám vynálezce a že to není cizí myšlenka?“

„Před bohem i před lidmi.“

„Jste s to zaplatit dalších dvacet dolarů za vydání certifikátu?“

„Tu jsou,“ řekl jsem, vytáhnuv znova z kapsy hrst peněz.

„Dobrá,“ řekl inženýr, „nyní mi vysvětlete vynález.“

Povíděl jsem mu náramně obšírně, oč tu jde. Poslouchal mne velmi pozorně, ale najednou se dal do chechtotu.

„Clověče, to je vlastně bluff!“

„Ať je to bluff nebo není bluff, myšlenka to je a já mám právo na patent.“

„To je pravda,“ odpověděl, „jen si musíme zjistit, jestli něco takového už není chráněno.“

Zatelefonoval do oddělení zábavných vynálezů a vyložil jim, s čím jsem přišel. Tam se taky chechtali a prohlásili, že ne, že takovou blbinku si ještě nikdo nedal patentovat. Zkrátka cesta mému štěstí byla otevřena. Musel jsem vedle u stolu naškrábat žádost a přidat k ní popis vynálezu. Pak se mnou inženýr sepsal affidavit místo přísahy, pak ze mne vytáh ještě těch druhých dvacet dolarů a za půl hodiny jsem měl v kapce krásně rytý list, ve kterém jsem na 17 let dostal výhradní právo zužitkovat svůj trick. V poledne jsem byl už ve vlaku do Atlanty a v podvečer jsem stál před panem Ringlingem, ředitelem cirkusu Barnum.

„Pane Ringling, můžeme spolu udělat dobrý obchod. Mám úplně novou myšlenku, která povznese vaši produkci.“

„Sem s tím, chlapče, a je-li to dobré, hned to koupím.“

„Pane Ringling, je to tohle. Co tomu říkáte?“

„Výborně, starý hochu. To mohu přebohat. Co za to chceš?“

„Angažujte mne na můj trick za sto dolarů měsíčně, zaplatíte mi dopravu od štace k staci a necháte mi fotografickou boudou uvnitř ohrady, ne zevně.“

„Sto dolarů? Ty jsi se zbláznil. Vždyť na tom nic není, to může dělat každý kluk, kterého seberu z ulice.“

„Pane Ringling, na tom nic není než ta myšlenka. A ta myšlenka je taková, že mi Patentní úřad udělil na ni výsadau a já mohu každého kluka z ulice, který by s tím přišel, dát zavřít. Tady to mám.“

A vytáhl jsem krásnou rytinu z Patentního úřadu, kde uprostřed byla velkými literami vypsána nová chráněná živnost:

NO — PHOTO.

Kouk se na to a povídá:

„Máš to, chlapče, v pořádku. Dostaneš padesát dolarů měsíčně a můžeš začít.“

„Dobrá, padesát. Ale budu-li mít úspěch a bude-li se publikum půl hodiny bavit, dostanu sto.“

Na to jsme si pláčeli a večer jsem už začal nefotografovat.

„A co jste prosím vás, vlastně provozoval?“

„Podívejte se, to je náramně prosté. Tisíce a tisíce lidí se valí do obrovského pětistožárového stanu. Velkou většinou jsou to lidé venkovští, omámení nevidaným shonem, ohlušení vřískotem tří kapel, vyjevení z gigantickosti všeho, co se jim otevírá. Ti, kteří se již šťastně dostali na tribuny, koukají dolů a chtěli by už nějakou podlívou a legraci a tu najednou zpozorují v nápadném úboru, s ohromným fotografickým aparátem na stativu, jak se ženu vstří přicházejícímu davu. Všichni ustrnou v napětí, co z toho bude. A já rychle postavil aparát požádám nejbližší skupinu přicházejících, aby se na minutku zastavila, že si je ředitelství cirkusu chce zvěnit na památku. Jakpak by ti vyjevenci z pamp a prérii nebyli ochotni se dát vyblejsknout! Srazím jich deset, patnáct dohromady, mužské i ženské, pokud možno podárené typy; bleskurychle je srovnám, natočím jim hlavy vzhůru k tribuně, požádám je, aby tak chvilku setrvali nehybně a při tom se usmívali. Nemáte potuchy, jak se rozsklebí a jak upřímně čučí nahoru do plachty. Pohled na ně je k popukání a lidé na galeriích také řvou a hýkají smíchy, pojedavé vidí, jak jsem v tu chvíli sebral aparát a utíkám s ním na druhý

konec stanu, zatím co ti farmářští strýcové a tetky si pořád trpělivě vylamují krky a snaží se usmívat. Sedmkrát jsem to provedl hned první večer a řev galerie byl čím dál tím větší; a když se lidé valili po predstavení z bran, křičeli na asistující personál: „Všecko to bylo báječné, ale ten taškář, co nefotografoval, to byl vrchol.“

A to byla tedy má druhá existence. Po roce mi dal Ringling 200 dolarů měsíčně. Po dvou letech jsem žádal tři sta a Ringling mě propustil. Myslil, že se Cirkus Barnum bez mne obejdě. Varoval jsem ho, ale nedal si říci. Na to jsem zrušil svou potulnou boudu, usadil se v Chicagu a prodal jsem své právo všem americkým cirkusům, velkým i malým, po 10 až 80 dolarech měsíčně. Muž, který nefotografuje, stal se nezbytnou součástkou každé produkce. Ukázalo se, že je to pravá švanda pro americký vkus. Jediný Cirkus Barnum byl bez nophoto. Lidé se tam nebavili. Otrávilo je, že tři čtvrti hodiny před začátkem marně čekali na toho darebáka s fotografickým aparátem. Za tři měsíce byl u mne Ringlingův agent a angažoval mne znova za pět set dolarů měsíčně. Pak mi nabídli osm set dolarů, jestliže odvolám všecky licence, udělené konkurenci a po nechám-li nophoto výhradně Cirkusu Barnum. Pomýšlal jsem na to, ale zatím se všech 51 států a teritorií Unie zaplnilo příbuznými z Mukářova, od Manetína a od Veselí-Mezimostí a všichni se na mne věšeli jako na šťastného milionáře. Tehdy jsem odešel od Barnuma, pronajal mu licenci jako téměř ostatním, ale za sto dolarů měsíčně a odplul do Evropy, do Čech, do šťastné země, kde tou dobou nebylo jediného mého příbuzného. Dolary za mne pobírá chicagská artistická agentura a po srážce provise mi je vždycky po prvním poukáže sem do Březnice. A tu jsem klidně a spokojeně žív a ba ani společenský styk mi nechybí, jak vidíte sám na sobě. Mohl jsem se vám bohatě vyzpovídat téměř z celého svého života a při tom se nezádám.“

Vlak opravdu brzdil a kolejnice zvlnily tempo svých nárazů.

„Jste vlastně ohavný nepřítel lidí,“ zvolal jsem rychle, abych využil posledních zbyvajících minut, „vaše no-photo si tropi hanebný posměch z

naivního obecenstva, a co se týče vaší osamělosti, to vám už vůbec nevěřím. Cožpak jste neměl nikdy milenku?“

Už se zvedal, ale na tato slova zůstal stát, zamračil se a zaškaredil a švíhl po mně pohledem jako d'ábel. Pak řekl ledově povýšeným tónem:

„Pane, na vaši otázku bych vám nemusel odpovídat, protože se neznáme. Ale abyste viděl, že mám všecko promýšleno a vytvářím si svůj život do důsledků, odpovím vám se všemi otevřeností. Na pomíjivých láskách nezáleží. Ale nyní se budu ženit.“

„Tak přece budete mít příbuzenstvo!“ zajásal jsem, neboť mě hrozně žralo, že tenhle zajímavý a jinak sympatický chlapík se pořád holedbá svou necitelností.

„Není příbuzenstva!“ odpověděl mi triumfálně. „Dáma, kterou jsem si v Příbrami našel, je úplný sirotek a nemá žádných příbuzných kromě jediného bratra, který je v cizině v cirkusu a nikdy se tady neobjeví. Poroučím se vám, pane!“

Vytřeštil jsem naň oči, ale už jsem taky vyskočil.

„Na vteřinu, pane, — je to vaše pevné rozhodnutí?“

„Nezvratné!“ — odpovídal mi povýšeně, spouštěje okno u dvířek, aby si jeohl zvenčí odemknout.

„Můžete mi dát čestné slovo, že si tu dám vevezmete?“

„Čestné slovo — v pondělí je svatba. Sbohem!“

Otevřel dveře a sestupoval po schůdkách. Já však se vrhl ke dvířkám a kříčel za ním:

„Sbohem, drahoušku, a na shledanou v ponděli! Neboť berete-li si Máňu Vondráčkovou z Příbramě, jsem já ten její bratranc...“

„Co to povídáte?“ vykřikl dole mezi kolejemi a vytřeštil oči.

„Jsem kapelník Cirkus Kranz Kožíšek a jedu si do Vacova pro muzikantu. Pozítří jsem volný a v pondělí tedy přijedu na vaši svatbu se svou ženou, s třemi dětmi, s jejimi rodiči a několika tetičkami — ona vaše nevěsta u nich vyrostla! To bude pro všecko novina, že se Máňa vdává! Počítejte tak asi s dvanácti příbuznými pro začátek, vy antifamilisto! Good bye!“

EDUARD BASS

V LIPNICKYCH ŠKOLÁCH

Vo veľkolipnickej panoráme sa tento rok veľa zmenilo. V tejto veľkej oravskej obci, tiahnucej sa malebným údolím až pod Babiu horu, vyrástlo na posledny hodne nových budov — medzi nimi pekný učiteľský dom a nová moderná škola v Skočikoch. Kým však nové obytné domy nie sú už dnes na vidieku žiadnej mimoriadnej udalosti — lebo úmerne s rastom životnej úrovnej sa na Orave v poslednom období buduje veľa — to nová škola v Skočikoch si zasluhuje zvláštnu pozornosť, o to viac, že ju postavili svojpomocne — hospodárskym systémom.

O nutnosti výstavby novej školy sa v Skočikoch už oddávna hovorilo. Podmienky, v akých sa učili tamojšie deti, boli skutočne fažké. Vedľa či možno nazvať školu starý ošarpaný domec s dvoma maličkými triedami, ktorý každú chvíľu hrozil, že sa zrúti od stároby. Pre potreby školy sa sice prenajímal ďalšie štyri miestnosti v okolitých domoch, ale to situáciu neveľa zlepšilo.

— Začali sme využívať úsilie pre výstavbu školy — hovorí jej riaditeľ Ignacy Miklusia. — Chodili sme kde sa len dalo, tlačili sme každého, kto nám mohol pomôcť. Konečne na začiatku roku 1972, na stretnutí aktívnu našej gminy s bývalými okresnými esvetovými orgánmi padlo rozhodnutie o výstavbe. Hneď sme zvolili Výbor pre výstavbu školy, ktorého predsedom sa stal Eugeniusz Pniaczek. Pre začiatok sme mali stavebný pozemok a ok. 200 tis. zl zo zberok a príspevku urbáru, ktorý určil na stavbu ročný prídel dreva obyvateľom. Zároveň na všeobecnej schôdzi sa obyvatelia Skočikov zaviazali odpracovať na výstavbe po 5 dňa. To už bolo niečo. A tak sme sa v júni 1972 pustili do roboty. Za mesiac sme mali hotové základy a betonárske práce. Sami by sme si však so stavbou neporadili, ale podarilo sa nám nájsť vhodného partnera — Kale-

tanské celulózovo-papiernicke závody, ktoré nám veľa pomohli. Poskytli finančné prostriedky, vybavili stavebné materiály, montáž potrubí a pod. Za to budú mať u nás rekreácie pre mládež (dva turnusy po ok. 100 detí). Samozrejme, že významnej pomoci sa nám dostalo od nášho ľudového štátu, ktorý nám poskytol niekoľko mil zl.

— Všetci obyvatelia Skočikov — počrajuje riaditeľ I. Miklusia — v tom aj členovia MS KSČaS, pracovali na stavbe mimoriadne obetavo. Mnohí z nich odpracovaní nie po 5 dní, ako sa zaviazali, ale aj viac. Veľa práce vykonala mládež, ba dokonca školské deti chodili popoludní pomáhať. Veľa úsilia a angažovanosti pre stavbu školy vynaložil predseda Miestnej skupiny Spoločnosti Anton Špyrka, ktorý napriek vysokému veku — sedemdesiatke nielen na stavbe pracoval, ale ešte pred jej začatím prejavil mnoho iniciatív, chodil po úradoch, agitoval, písal žiadosti — aby pohnúť z miesta otázku novej školy.

Konečne v júni t.r., po štyroch rokoch výstavby, bola škola dokončená. Stala vcelku 10,5 mil. zl, z toho skoro 2 mil znamenali svojpomočne práce obyvateľov. Niekomu sa môže zdieť, že stavba trvala dlho. Treba si však uvedomiť, že prebiehala hospodárskym systémom, bez účasti akéhokoľvek stavebného podniku a stavebných strojov. Budovali ju miestni majstri — murári, tesári a iní lipnickí stavební odborníci, pričom treba zdôrazniť, že všetky práce sú vykonané mimoriadne kvalitne, takže škola predstavuje vysoký standard. V peknnej poschodovej budove je už dostatočný počet tried, svetlých, dobre vybavených, kancelárií, šatne, sprchy, kuchyňa, jedáleň, v podkroví sedem vkusne upravených miestností o.i. pre personál budúcich detských rekreácií, ba dokonca dva byty pre učiteľov typu M-4.

Novy školský rok zahájila škola už v novej budove, navštěvuje ju spolu 160 detí, ktorí tu majú znamenité podmienky pre vyučovanie. V škole sa konajú aj vyučovanie slovenského jazyka, na ktoré chodí 15 krajanských detí. Sú rozdelené do dvoch skupín a učí ich kr. Anna Chalupková. Škola je dobre zásobená príručkami, dostáva rad slovenských časopisov, v tom aj Život. Dobre sa rozvíja spolupráca s výborom MS KSČaS a jej členmi, ktorí sa živo zaujímajú o život školy a aktívne sa podieľajú na činnosti rodičovského združenia.

Pri novej škole, ktorú prednedávnom navštívil minister osvety a výchovy Jozef Kuberski, ktorý bol na Orave pri príležitosti vyznamenania gminnej školy v Jablonke, je ešte veľa práce. V nastávajúcom období sa plánuje o.i. postaviť telocvičnu, športové hrisko,

upraviť okološkolský priestor a pripraviť zázemie pre spomínané detske rekreácie. No nielen to — v ďalšej budúcnosti chceli by začať výstavbu krytého bazénu. Je to odvážny plán. Ale predsa odvážnym šťastie praje.

— Stalo nás to všetkých hodne námaha — spomína predseda MS KSČaS kr. Anton Špyrka, ktorého som pri tejto príležitosti navštívil — ale vyplatilo sa. Dnes sa môžeme pochváliť skutočne peknou školou. Významný podiel na jej vzniku ma riaditeľ Ignacy Miklusia, ktorý bol dušou celej výstavby. Ostatne, pracovali všetci, to je naše spoločne dielo.

Zo Skočikov do Privarovky je asi tri a pol km. Na autobus bolo trochu pridĺho čakat. Preto kr. A. Špyrka na vŕhol, aby sme šli cez polia, že je to oveľa bližšie. Skutočne, neprešlo ani dvadsať minút a sme sa ocitli pred miestnou základnou školou. Všimol som si, že časť školskej poschodovej budovy bola ešte neomietnutá, museli ju zrejme postaviť iba prednedávnom.

Vlani sme dobudovali západnú časť — zveruje sa riaditeľ privarskej koly Emil Kowalczyk — čím sme získali niekoľko miestnosti, o.i. jednu triedu, šatne, umyvárne, klubovňu, ako aj ústredné kúrenie. Vo výstavbe nám finančne pomohli Gdanské lodenice, ktoré za to posielajú k nám deti na prázdniny. Keď zariadime interiéry v prístavbe, hodláme postaviť v susedstve lyžiarsky vlek, ktorý bude slúžiť školskej mládeži, ako aj ostatným záujemcom.

Privarovskú školu navštěvuje 145 žiakov a 15 detí v predškolskom veku. Podobne ako v Skočikoch, aj tunu prebieha vyučovanie slovenčiny, ktoré tento rok zaznamenalo značný rast — pribudlo 10 žiakov. Spolu sa teda učí slovenský jazyk, ktorý vede riaditeľ E. Kowalczyk, 28 detí v dvoch skupinách: mladšej — 16 a staršej — 12. Rozprávam sa s niektorými; odpovedajú neknou slovenčinou, že sa práve pripravujú na recitačnú súťaž, že by chceli v nej dobre obstať, že radi čítajú Život a netrpezlivu čakajú na každé číslo...

Škola sa môže poschváliť mnohými úspechmi na poli vzdelávania a výchovy. Učinkuje tam napr. skvelý folklórny súbor s kapelou, ktorý vede tak tiež riaditeľ s manželkou učiteľkou. Popularizuje staré oravské piesne, tance, hudbu. Súbor vystupoval s veľkými úspechom na Oravskom jari a Karpatiskom festivale folklórnych súborov v Rabke. V škole pôsobí aj tzv. Harcerská pohraničná družina, ktorá je pod opaterou pohraničiarov z Murovanice.

Samozrejme, dr. Loelingen ako lekár a vedec sa nezaoberal morálnou stránkou bozkávania sa. Zaujímal sa výlučne o biochemický aspekt bozku a ich vplyv na zdravie. V súvislosti s tým tvrdí, že s bozkávaním by mali byť veľmi opatrní najmä osoby s vysokým tlakom a nepríliš zdravým srdcom. Toľko teória. A prax? Asi ľahko je zachovať prílišnú ostrážitosť — ale závery ponechávame zainteresovaným čitateľom.

VERNOST

Otázka vernosti neschádza „z denného poriadku“ mnohých manželských zväzkov. Nie div, vtedy vernosť je predsa základom, o ktorý sa opiera každý dom a každá rodina. Nie bez príčiny si vernosť sľubujú manželia aj počas sobáša. Žiaľ, nebýva vždy zachovaná. Hovorí o tom nielen stúpajúci počet rozvodov a rad pozorovaní zo života, ale aj hodne anketových výskumov.

Samozrejme, medzi väčšinou manželiek a manželov nadálej niet jedno-myselnosť vo veci chápania vernosti. Nadálej väčšiu oprávnenosť na jej lámanie sa dáva mužom ako ženám. Ne-veru mužov viacej tolerujú nie len mu-

ži ale dokonca aj ženy. A hoci je v tom veľký rozpor so všeobecne uznanou zásadou rovnosti — neveru žien sa odsudzuje oveľa príseňsie. Je to ešte výsledok starých návykov a iste uplynlie hodne času, kým tieto zásady rovnosti natrvalo zakotvia nielen vo všeobecnom vedomi ale i podvedomi.

Ako je to vlastne s manželskou vernosťou u nás? Ako vyplýva z výskumov Strediska pre výskum súčasnej rodiny, 57% manželov vyjadrielo v anketách nespokojnosť so sexuálnym spolužitím a 18% sa priznalo k neveri. Tých „neverných“ zdá sa byť neveri, ale aj tak v podstate každý piatý manžel či manželka si „odsokáva nabok“ a väčšia polovica mala by na to veľkú chut. Zase na druhej strane skutočnosť, že až 42% manželov sa nesťaže na vzájomné spolužitie a 82% sa „ešte“ nedopustilo neveru — predsa len dokazuje, že vernosť (bez toho, či sa ju chce alebo nechce a nezávisle na cene, akú sa za ňu platí) je absolútne možná!

Menia sa pochopiteľne „ideovo-morálne“ „predpoklady“ vernosti. Dnes už určite neodohráva takú úlohu ako keďsi strach pred hriechom alebo odsúdením verejnosťou. Vyplýva to predovšetkým z pocitu spravodlivosti, rovnosti a lojality, ako aj úcty k parne-

Skupina žiakov navštěvujúcich hodiny slovenčiny v Privarovke so svojím riaditeľom Emilem Kowalczykom a predsedom MS KSČaS Antonom Špyrkom.

Organizujú spolu športové preteky, zrazy, vatry a pod. Tento rok napr. usporiadali spoločnú vatru, ktorej sa zúčastnili aj pohraničiaři z Rabčic na Slovensku. Zaujímavú činnosť vyvíja školský vlastivedno-turistický kružok, ktorého hlavným cieľom je poznávanie Oravy. Za týmto účelom sa už konalo niekoľko výletov o.i. do Zubrčíkého skanzenu Ľudovej architektúry. Každého návštěvníka privarovskej školy očari íste zaujímavý regionálny kútek, ktorý zriadila tamojšia mládež. Medzi desiatkami exponátov vkusne rozmiestnenými na chodbe poschodia, možno vidieť o.i. staré náradie, nádoby, zariadenia domácností, používané kedykys na Orave, ba dokonca rezbaréské práce žiakov.

— Máme usilovnú a nadanú mládež — hovorí riaditeľ E. Kowalczyk. — Veda z našich iniciatív sa mohlo uskutočniť vďaka pochopeniu a dobrej súčinnosti s rodičmi. Teší ma, že takáto dobrá súčinnosť existuje aj s Miestnou skupinou Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, ktorá mnohé podujatia týkajúce sa školskej mládeže rieši vždy po dohode so školou, ako trebars určenie na rekreáciu v SSR detí učiaciace sa slovenčinu a pod.

Takáto spolupráca teší. Teší iniciatívy lipnických škôl, ktorým do budúcnosti želáme veľa úspechov.

JÁN ŠPERNOGA

rovi, aj keď sa ho dokonca prestalo milovať. A to sú už veľké „enosty“, ktoré dokazujú vysokú kultúru.

PODMIENKY STASTNÉHO ZVÄZKU

V živote a v manželstve, tak ako v kalendári, je vždy omnoho viac všedných dní ako sviatočných. Preto by sa nemalo vstupovať do manželstva s rozmávymi ilúziami, ale reálne počítať aj so všednými dnami. Treba sa najmä usilovať, aby tieto dni neboli iba nutnou a nudnou nevyhnutnosťou, ale príjemne znesiteľnou skutočnosťou. Ak sa to podarať, možno hovoriť o úspešnom a šťastnom manželstve. Základným predpokladom toho je hlboký citový vzťah, vzájomná úcta a dôvera, rydzé prialstvo a harmonický pohľadný život. To všetko dohromady možno nazvať skutočnou láskou. Ak niektorá z týchto zložiek chýba, ľahko vydrží manželstvo až do sklonku našich dní. A aj keď vydrží, tak bude existovať len právne, ale nie citove a stanoviť sa pre oboch partnerov fažkým bremenom, ktorého farba bude zo dňa na deň stúpať.

Spracoval: I.S.

S BOZKANÍM OPATRNE

Na 13. stránke min. čísla sme sice sice písali, že pri bozkávaní nedochádza k prenášaniu bakterií, ale aj tak nevinny bozk na dobrú noc vôbec nie je taký nevinny, ako by sa to zdalo. Vyvoláva totiž zložitú refaz reakciu, ktoré pôsobia na telo od hlavý po päty. Niekoľko sa bozk môže skončiť dokonca nešťastne. Môže napr. spôsobiť srdečový záchvat a pod. — takto tvrdí dr. H. Loelingen z Leverkusenu, vynikajúci (vraj) znalec od ... bozkania. Skúmal nielen emočnú stránku bozku (ktorá, ako usudzujeme, je samozrejma pre všetkých), ale aj biologickú. Tu sú jeho niektoré závery.

Pri bozku predovšetkým reaguje mozog: nerv jazyka povbudi celý poplašný systém — ústrednú nervovú sústavu. A vtedy sa to začína... Podráždené zľavy začínajú vylučovať adrenalín, insulin, testosteron, a pod. Klopanie srdca vzrástá do 150 úderov za minutu, tlak krví stúpa do 180 a bozkávajúci sa začínajú prudko lapaf dych. V tomto momente mozog vlastne prestáva správne fungovať. Skrátka — hovoriac jednoducho — ľudia strácajú hlavu.

1.XII.1421. Slavnostní vjezd Jana Žižky z Trocnova do Prahy, o němž český kronikář Vavřinec z Březové napsal: „Jan Žižka z Trocnova aneb z Kalicha, s bratřími a sestrami svými, s jezdci a vozy bojovými do Prahy přijel. Vjezd jeho podobal se slavnému vjezdu panovníkovi do sídelního města; kněží táborskí, nesouce Svátost Těla Kristova, předcházeli hlučný jeho pochod, jemu však vstří vyšlo všecko obyvatelstvo s kněžími napřed, jej vítajíc a slávu mu volajíc, an hlahol zvonův po městě celém se rozléhal. I zůstal celý týden v Praze, radu bera s představenými obcí o potřebách obrany zemské a stravou i s lidmi svými hojně byv opatřen. Dne 8. prosince (1421) pak vytáhl s vojskem svým cestou k Horám Kutným, a naještí následovali Pražané s lidem svým, kdež pale počátkem ledna L.P. 1422 Zikmunda na hlavu porazili“.

1.XII.1836. V Bratislavě zemřel Josef Ignac Bajza, slovenský osvícenský spisovatel, překladatel a bojovník za práva slovenského lidu, funkcionář Učeného tovaryšstva slovenského, autor prvního slovenského románu „René, mládence příhod a skusenosí“ (nar. 15.III.1755 v Predmieri).

1.XII.1946. Zahájila práci rozhlasová stanice Varšava I. v Raszymu.

2.XII.1956 — 1.I.1959. Kubánská revoluce a domácí válka zakončeny proklamováním lidové Republiky Kuby.

3.XII.1621. Narodil se český spisovatel a humanista Bohuslav Balbín (zem. 28.XI.1688).

3.—17.XII.1971. Indicko-pákistánská válka začala vznikem samostatného státu Bangladés.

4.XII.1941. Gen. Władysław Sikorski podepsal v Moskvě polsko-sovětské prohlášení o přátelství a vzájemné spolupráci.

5.XII.1836. Narodil se Walery Wróblewski, jeden z vůdců lednového povstání v r. 1831 v Polsku, generál Pařížské komuny (zem. 5.VIII.1908).

5.XII.1941. Prolomení ofenzívy hitlerovské armády u Moskvy a zahájení vítězné protiofenzívy Rudé armády ukončené 7. ledna 1942.

6.—11.XII.1971. Ve Varšavě se konal VI. sjezd PSDS.

7.XII.1941. Útok Japonska na americkou leteckou a námořní základnu Pearl Harbour na Havajských ostrovech zahájil válku mezi Japonskem a Spojenými státy a Velkou Británií.

8.—12.XII.1975. VII. sjezd Polské sjednocené dělnické strany.

9.XII.1871. Zemřel významný český malíř Josef Mánes (nar. 12.V.1820).

10.XII.1821. Narodil se Nikolaj A. Někrasov, významný ruský básník a bojovník revolučního hnutí za osvobození sedláků (zem. 8.I.1878).

11.XII.1876. Narodil se Mieczysław Karłowicz, polský hudební skladatel, horolezec (zem. 8.II.1909 v Tatrách).

15.—21.XII.1948. Ve Varšavě zasedal Slučovací kongres Polské dělnické strany a Polské socialistické strany, který odstranil půl století trvající rozkol v polském dělnickém hnutí a založil Polskou sjednocenou dělnickou stranu. Před kongresem se uskutečnil II. sjezd PDS a XXVII. sjezd PSS, na nichž bylo rozhodnuto o sloučení obou stran. Slučovací kongres schválil ideologický program, organizační rád strany a vytvořil směrnice pro šestiletka. Za tajemníka ÚV PDS byl zvolen Bolesław Bierut. Orgánem ÚV PDS se stala Trybuna Ludu, utvořená spojením orgánu PDS Glos Ludu a orgánu PSS Robotník. Teoretickým orgánem se staly Nowe Drogi.

19.XII.1906. Narodil se LEONID ILJIČ BREŽNĚV, generální tajemník a člen předsednictva ÚV KSSS.

20.XII.1958. Ve Varšavě se konalo VII. plenum Polské sjednocené dělnické strany, na němž Edward Gierek byl zvolen za prvního tajemníka ÚV PDS. Plenum mj. přijalo rozhodnutí směřující k zlepšení hmotné situace rodin s nejmenšími příjmy a mnoha dětmi. 30. prosince rada ministra oznamila rozhodnutí k této otázce, které se týkalo 5,2 milionů osob, zvýšené přídavky na děti obsahly 4,7 mil. dětí. Způsob rozdělení určených prostředků byl konsultován s pracujícími ve 100 největších závodech v celé zemi.

21.XII.1896. Narodil se Konstanty Rokossowski, maršál Sovětského svazu, dvojnásobný Hrdina Sovětského svazu, maršál Polska, (zem. 3.VIII.1968).

24.XII.1901. Narodil se Alexandr A. Fadějev, významný sovětský spisovatel (zem. 13.V.1956).

28.XII.1941. V oblasti Varšavy seskočili s padákem členové Iniciativní skupiny, kteří přiletěli z SSSR aby založili Polskou dělnickou stranu.

30.XII.1922. Na I. sjezdu Sovětu v Moskvě byl ustanoven Svaz sovětských socialistických republik.

30.XII.1947. Byla vyhlášena Rumunská lidová republika.

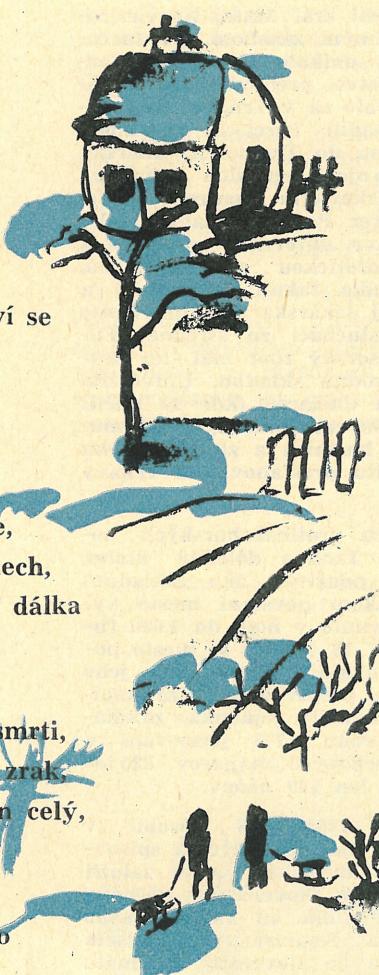
30.—31.XII.1944. V Lublině se konal I. sjezd Svažu „Samopomoc Chłopska“ (ZSCh).

31.XII.1943. Ve Varšavě dala podnět Polská dělnická strana za účasti zástupců ilegálních skupin levicových socialistů, lidovců a demokratů k utvoření Zemské národní rady (KRN) — nejvyššího politického orgánu vedoucího v zemi boj proti okupantům. Prvním dekretem KRN byla utvořena Lidová armáda (AL), jejíž složkou se stala Lidová garda (GL). Od okamžiku osvobození části polského území plnila KRN úlohu prvního prozatímního sejmu; 21. července 1944 povolala Polský výbor národního osvobození (PKWN) a 31.XII.1944 utvořila prozatímní vládu Polské lidové republiky.

ZIMA NA VESNICI

Josef Svatopluk Machar

Roj malých chatek k sobě stulen
v bělavém sedí kožichu
a modravý kouř vydychují
jak vážní starci potichu.

Zem celá kryta skvoucím sněhem,
sad, pole — rubáš jediný,
jak tmavé stuhy černají se
v něm vyšlapané pěšiny.

Strom každý halen jinovatkou
se leskne bez vší poskvurny
a stojí bez hnútí jak v strachu,
že strás by si háv stříbrný.

Je ticho. Časem vrznou vrátka
a zahalený lidský tvor
z nich vyběhne a zimou chví se
a před sluncem si cloní zor.

Na lomenici šedý vrabec
se čepýří a cvrliká —
jak smutná prosba žebráková
ten jeho hlas tě proniká.

Vran chumel chvílkou objeví se
a krákoraje zapadá
na holý topol u rybníka,
na ploty, hruše, na lada.

Vše zlatým světlem oblito je,
vše září, hraje v luzných snech,
lán, stromy, střibroskvoucí dálka
a bájně květy na oknech.

A přec tu smutno jako v smrti,
tak teskno všude, kam zří zrak,
tak ztuhly, mrazný kraj ten celý,
že neřekl bys nikterak,

že zde kdy vůbec léto bylo
a květy, plno zeleně,
v těch lánech že se za večeru
snad milovalo nadšeně,

že hedvábný mech kryl ty střechy,
že v odpoledních ve chvílkách
se v prašných cestách batolily
maličké děti v košilkách...

slovnik života

(28)

POĽSKY	SLOVENSKY	ČESKY	bandzior	ničomník	ničema
bagno	bahno	bahno	bania	kopule, báň	kopule, báň
bagier	bager	bagr	baniasty	vypuklý	vypuklý
bagrzysta	bagrista	bagrista	banita	vyhnaneč	vyhnaneč
bajac	táraf	bájít, tlachat	baniečka	vyhnanstvo	vyhnanství
bajda	táraniny	tlach	bank	banka	banka
bajdurzenie	táranie	tlachání	banknot	bankovka	bankovka
baje- czny	nádherný, báječný (hov.)	báječný, neobyčejný	bar	bufet	bufet
bajka	rozprávka, benzínová	pohádka, benzínová	baraszkowac	robí žarty	rameno, plece
bak	nádrž	nádrž	bark	plecnatý	ramenatý
bakcyl	bacil	bacil	barczysty	brloh, pelech	brloh, pelech
bal	bál, ples	bál, ples	barszcz	farba	farba
baleron	rolovaná šunka	rolovaná šunka	barwa	farbista	farbista
bala- gan	neporiadok, zmäťok	nepořádek, zmatek	barwišcie	sud, bočka	barvitě
bala- mucie	balamutif, klamať	balamutit, klamat	baryla	basa	sud, bečka
balamut	zvodec žien	svůdce žen	basetla	bašta	basa
balamutka	koketka	koketka	bastion	rozprávka, povest	bašta
bal- wan	hlupák; balvan	hlupák, balvan	bašn	povest	pohádkový
balwański	snehuliak	snehulák	baśniowy	rozprávkový	bič
balwochwałca	kreténsky	kreténský	bat	korbáč, bič	boj, bitva
bambosze	pohan	pohan	batalia	boj, bitva	maliar voj-
bandaž	papuče	papuče	bata- lista	nových scén	nových scén
bandera	obváz, bandáž	obváz, bandáž	batog	korbáč	karabáč
bandiera	lodní vlajka	lodní vlajka	batuta	taktovka	taktovka
bandyta	bandérium	bandérium	bawelna	bavlna	bavlna
	bandita, lupič	bandita, lupič	bawidlo	hračka	hračka
			bawól	buvol	buvol

trnava...

Asi 50 km severne od Bratislavы, v strede úrodnnej a bohatej roviny leží staré i moderné mesto TRNAVA, mesto futbalu a cukru, piva a čokolády, áut a vozňov, jarmokov a škôl, gotiky a baroka. Je to veľmi staré mesto, kráčali ním dejiny a nechali v ňom nejednu stopu. Jeho osudy sú úzko späté s dejinami slovenského národa, vyšlo z neho, či pôsobilo v ňom mnoho význačných osobností. Bolo dlho kultúrnym a hospodárskym strediskom. Ale je to i mesto škôl, mesto mladé a jeho historické jadro symbolicky obopína prsteň veľkých moderných sídlisk.

Dejiny Trnavy siahajú do dátvnych tisícročí, archeológovia sústavne spresňujú údaje, a po páde Veľkej Moravy vynára sa ako dôležité cirkevné centrum i trhová osada ležiacia na križovatke dvoch európskych komunikácií z Francúzska do Čarihradu a z Talianska do Poľska. V názve mesta je praslovanské „TRN-“ i „-AVA“. Ako prvá medzi slovenskými mestami dosťala Trnava výsady slobodného kráľovského mesta roku 1238 od uhorského kráľa Bela IV. Originál privilegnej listiny je doteraz uložený v Štátnom okresnom archíve v Trnave. V stredovekej mestskej pečati a v erbe mesta bolo šestspicové vozové koleso.

Roku 1241 zničili Trnavu Tatári, potom si mesto vybudovalo hradby, ktoré ešte dnes uzavierajú v obdialníku historické jadro. Trnava sa stala zemepánom štyroch susedných poddanských dedín: Hrnčiaroviec, Modranky, Ružindola a Veľkých Breštovan. Uhorskí králi dávali Trnave ďalšie výsady, stretávali sa tu na medzinárodných poradách; Karol Róbert a Ján Luxemburský roku 1327 rokovali tu o hospodárskych otázkach oboch štátov a roku 1360 uzavreli tu priateľskú zmluvu Ludovít Veľký a Karol IV. Uhorský kráľ Ludovít I. roku 1380 v Trnave aj umrel, pochovali ho však slávnostne v Stoličnom Belehrade.

Trnavu získali husiti roku 1432 a opustili ju dôvno po bitke pri Lipanoch. Ich pobyt posilnil však slovenské obyvateľstvo a neskôr spory s

Nemečami riešil kráľ Matej Korvín roku 1486 osobným zásahom. Za tureckého náporu unikalo z juhu maďarské obyvateľstvo, predovšetkým šľachtu a usadzovalo sa v Trnave. Keď roku 1543 obsadili Turci aj Ostrihom, prestáhoval sa do Trnavy aj uhorský prímas so svojou kapitulou a Trnava sa stala cirkevným centrom štátu. Kardinál Peter Pázmány založil roku 1635 v Trnave univerzitu, pôvodne s fakultou filozofickou a teologicou, neskôr prípadne fakulta právnická a roku 1769 aj lekárská. Na univerzite študovali poslucháči zo strednej Európy a profesorský zbor mal tiež pestru medzinárodnú skladbu. Univerzita mala vlastnú tlačiareň (kde sa tlačili aj mnohé slovenské knihy), astronomickú vežu, knižnicu a zbierky. Roku 1777 univerzitu prestáhovali z Trnavy do Budína.

Za všetkých protihabsburských povstani hrala Trnava dôležitú úlohu, povstaleci ju používali ako základňu; v thökölyovskom povstani mesto vypomalo a zahynulo v ňom do 4.000 ľudí (r. 1683). V 18. storočí sa mesto pomaly spomätnovalo z úderov a v jeho ekonomike sa prejavovala kríza kapitalizmu; vznikla tu súkenka, pradiareň vlny a roku 1775 pracovalo v meste 329 czechovských majstrov, 325 tovarišov a už len 149 učňov.

V rokoch 1790—1796 pôsobil v Trnave Anton Bernolák, tvorca spisovného jazyka slovenského a tu založil aj hlavný stánek Slovenského učeného tovarišstva. Pamätník od akademického sochára Jána Koniarika s nápisom „Slováci pište po slovensky, tu máte slovo moje o reči vašej“ pripomína túto Bernolákovu úlohu. Za napoleónskych vojen boli v Trnave aj francúzske jednotky, po bitke pri Slavkove prechádzali mestom ruské armády a maršal Kutuzov podčakoval magistrátu za opatere jeho vojakov.

V roku 1846 postavila sa konská železnica z Bratislavы do Trnavy, roku 1868 začal sa stavat veľký cukrovar a vyrastali tu ďalšie priemyselné podniky potravinárske i strojárske. Pri-

vzniku Československej republiky roku 1918 boli v Trnave boje československého vojska s maďarskou armádou. Celé medzivojnové obdobie bolo vyplňené ostrým politickým bojom za

práva pracujúcich, predovšetkým za veľkej hospodárskej krízy, a stranicových poriad sa tu zúčastňoval aj Klement Gottwald, neskôr preident ČSR.

Univerzitný kostol v Trnave.

STÁVA SA AJ TAKTO...

OSTROV ŽIEN

Nevinár, ktorý navštívil tento ostrov, prisľúbil jej obyvateľkám, že neprezradi, aký má názov. Preto zatiaľ vie sa iba tol'ko, že „ostrov žien“ sa nachádza na Tichom oceáne a patrí k Marshallovom ostrovom. Pred 7 rokmi sa tam osídlilo 18 mladých Američaniek, väčšinou „dievčat z lepších domov“, unavených civilizáciou a pohŕdajúcich mužmi, ktorí nesú so sebou iba agresiu a nepokojo. Dnes na bezmennom ostrove býva už 60 mladých žien a 13 detí, z ktorých väčšina sa už tam narodila. Ženy z ostrova totiž prijmajú návštěvy svojich priateľov, lenže čas takejto návštěvy nemôže prekročiť 3 dni. Keď deti dosiahnu 10 rokov sú odesielané do škôl v Spojených štátach. Chlapci sa tam už nikdy nemôžu vrátiť, ale dievčatá sú rady vitané.

„Amazonky“ z tohto ostrova na Tichom oceáne žijú z chovu zeleniny a ovocia, ako aj z výrobky na predaj umelcových pamiatok z mušli a perál. Ostatne,

ani veľa nepotrebuju — nádherná klíma na ostrove dovoľuje im chodiť úplne naho buď vo voľnom, vlastnoručne ušitom oblečení. Bývajú v chalupkach postavených na stromoch, žijú svorne a pokojne.

Istá Američanka zažalovala svojho bývaleho snubence a žiadala odškodenie za 400 000 bozkov, ktorími ho obdarila v období snubeneckva. Súd ani nezistoval, či je tento počet presný a prisúdil jej za každý bozk jeden cent.

IDEÁLNY MANŽEL

Anglický podnikateľ Joe Gildea vydal už množstvo peňazí

na to, aby jeho o polovicu mladšia manželka Anette (Gildea je 44-ročný, Anette 22-ročná) mohla podľa možnosti často vidievať svoju „platonickú lásku“. Totiž pred rokom sa Anette zožnámila v istom klube s driečnym austrálskym spevákom Tony Monopolyom, ktorý predtým než sa stal spevákom, bol mníchom-karmelitánom. Tony veľmi očaril mladú manželku a tak sa rozhodla, že ho musí čo najčastejšie vidievať. Problem je v tom, že manželia Gildeaovci bývajú v južnom Walese a Tony v Austrálii — hoci veľa cestuje po svete. Ideálny manžel pani Anette uveril, že city, ktoré prechováva k spevákovi sú čisté a úplne platonicke a robí všetko, aby jeho manželka mohla čo najčastejšie sprevádzať Tonyho na cestach — dokonca aj do Japonska. Spevák tiež rád tvrdí, že s pani Gildeaovou ho spája iba priateľstvo a že je príjemne stretávať sa s peknou a atraktívou ženou, ktorá nič od muža nechce.

Ostatne ideálny manžel bol odmenený: manželka mu porodila peknú dcérušku. Nadšený otec na krstného otca pozval „platonickú lásku“ svojej manželky.

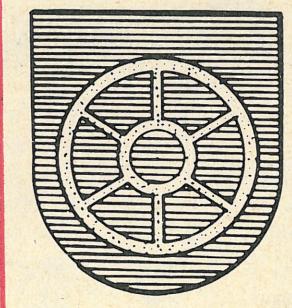
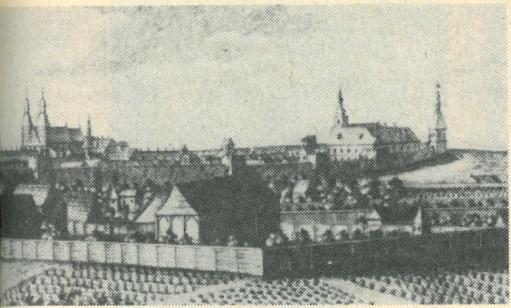
V anglickom meste Chelmsford zomrel istý tulák a žobrák Herbert Miller. V kartotéke miestnej polície bol uvedený ako ľud bez domova, bez adresy a životných prostriedkov. Až po pohrebe vysvitlo, že Miller je majiteľom bankového konta, na ktorom mal vyše 600 tis. libier. Túto sumu získal — ako prehlásili bankári — špekulačiou cenných papierov za posledných niekoľko rokov. Pokyny ohľadom kúpy či predaja týchto papierov dával telefonicke. Bol to — podľa bankárov — finančný génius. Vo svojich odhadoch sa nikdy nemylil, vždy zarobil.

Dedičov bohatého žobráka ešte nenašli.

ZIVÝ KOMPUTOR

Máme nový rekord sveta a sice v počítaní. Patrí Wimovi Kleimovi, Holandčanovi, ktorý má pôvodne fenomenálnu matematickú nadáňu. Pracuje v oddelení teoretické fyziky Evropského strediska pre nukleárnu výskumu v Ženeve. Za 2 minuty 43 vteřin vypočítal triasiedemdesať odiomocinu z pěti set sedmi mistného čísla! Jeho početný úkon byl současně kontrolovaný na počítacím stroji. Když mistr

trnava...

Trnavská posádka sa celá pridala k Slovenskému národnému povstaniu a bojovala ako pluk DUNAJ na Strednom Slovensku proti fašistom. Trnavu osloboďili armády 2. ukrajinského

frontu maršala Malinovského dňa 1. apríla 1945. Nato nasledovala etapa budovania socializmu, charakterizovaná neobyčajnou výstavbou, ktorá nemá v dejinách mesta obdobu. Stavali

sa predovšetkým byty, nové sídliská, reštaurovali a budovali sa nové závody, rekonštruovala sa dopravná i obchodná sieť.

Z pamäti hodnotí mesta treba spomenúť aspoň niektoré: mestské hradby, renesančnú mestskú vežu, gotický dóm, univerzitný kostol (ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou), radnicu, mnoho štýlových meštianskych domov aj.

V korešpondencii mesta Trnavy sa zachovalo viacero listov poľských miest, predovšetkým Krakova (z rokov 1636–1642), v matrikách novopriatých mešťanov sú zapísaní aj mnohí czechoví odborníci z Poľska a po roku

1831 študovali na trnavskom gymnáziu chlapci z Krakova i Przemyśla.

Dnes má Trnava 52 000 obyvateľov, veľké moderné závody (Trnavské automobilové závody, vagónku, cukrovar, Skloplast, Figaro, Pozemné stavby aj). Veľmi rozvinuté je v Trnave stredné školstvo a je tu aj moderný areál Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského. Trnava je sídlom okresu, do ktorého patria ešte ďalšie štyri mestá: svetoznáme kúpele Piešťany, Hlohovec s najväčším závodom na výrobu liekow na Slovensku, Vrbové s veľkým závodom Trikota a najmladšie mesto okresu Leopoldov, kde je veľká železničná križovatka.

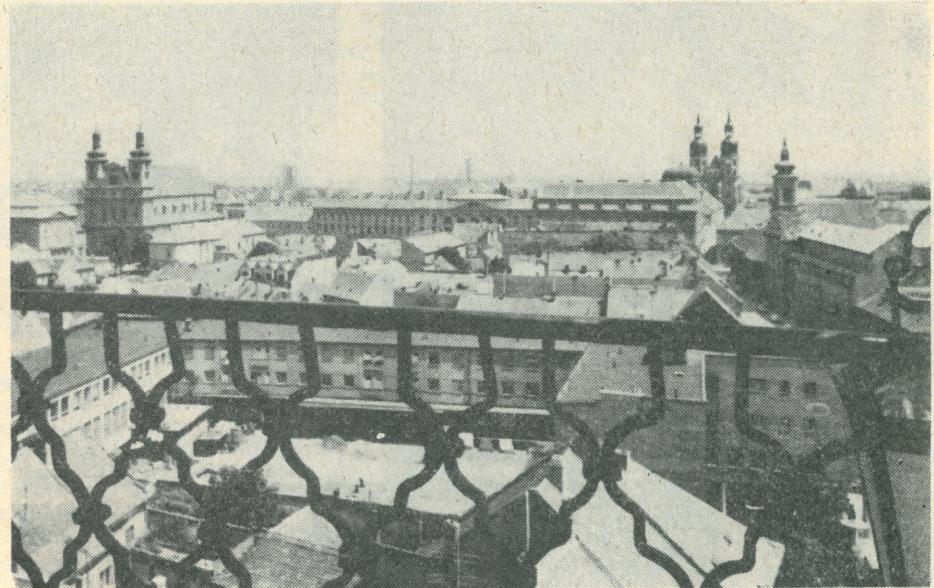
DR. JOZEF ŠIMONČÍC

Mestská veža z roku 1574 a časť hlavnej ulice v Trnave.

Na snímkach hore: zľava — Pečat mesta Trnavy; v strede — Pohľad na Trnavu v prvej polovici 18. stor.; sprava — Erb mesta Trnavy.

Trnava z mestskej veže (pohľad na východ).

Wim Klein byl již hotový a užíval si prsty pošpinené křídou, jeho kolega na stroji ještě počítal!

NEJDELŠÍ MLUVENÍ

Svetový rekord v mluvení bez paušálky vytvoril časom 138 hodín (5 dní a 18 hod.) Victor Williams z Clevelandu v USA. Nejdelší politický projev prednesl Gerard O'Donnell v Kingstonupont-Hull, který dokázal mluvit 29 hod.

VÝDĚLEČNÝ PODNIK

V Kodani nabízela skupina „obchodníků“ ke koupi „originální“ dopisů, které psal švýcarský čarostřelec Vilém Tell Italianskému skladateli Rossinimu. Zájem o koupi těchto dopisů pro-

jevilo 118 osob. Ani jedné z nich nenapadlo, že hrdina švýcarských legend, o némž se poprvé zmíňuje „Píseň o Tellovi“ ze 14. století, nemohl psát skladateľ Rossinimu, který žil v letech 1792 až 1868.

přidělena do brigády pro boj s drogami. Zde ukázala, co dovele. Svou intuici a jednáním si vbrzku získala úctu kolegov a respekt v podsvětí. Nebylo to lehké, je přece drobná, měří 160 cm a váží 51 kg. Rikají jí „ptáče“ nebo „kapesní fízl“. Dnes je již vedoucí tříčlenné skupiny, zatkla již pět set pacientů a dovele dobré střílet z pistole. Pracuje úspěšně; její kolegové tvrdí, že je to proto, že každý zločinec zaváhá než zaútočí na ženu.

SPI DEVÁT MESIACOV

V nemocnici brazílskeho mesta Salvador majú pacientku, 31-ročnú ženu, ktorá spi už deväť mesiacov a nijako ju nevedia zbudovať. Totiž pred deviatimi mesiacmi ju operovali a uspali. Odvtedy sa nezobudila. Je zaujímavé, že v tej istej nemocnici mali už raz takýto prípad: pacient, ktorého pred operáciou uspali, spal celé štyri mesiace, ktorým sa lekárom podarilo prebudí ho.

ZLATÁ JEDLIČKA

ZSSR — Pracovníkom vefkého sibírskeho záhradníckeho ústavu sa podarilo vystopovať jedličku so zlatým ihličím. Už niekoľko rokov robili rozličné pokusy — kríženia, kym sa im podarilo „namiešať“ zlatú farbu ihličia. Zlatá jedlička je veľmi dekoratívna a pokúsia sa ju vysadiť aj v parkoch niektorých sovietskych veľkomiest. Ak sa tam ujme, bude určite jedinečnou ozdobou.

Dianna Siversonová z Los Angeles dostala licenciu profesionálnej pästiarky. Za každé stretnutie dostane 450 dolárov, predsa si však musí privyrábať ako murárka. Súperky sa k nej do ringu akosi nehrnú...

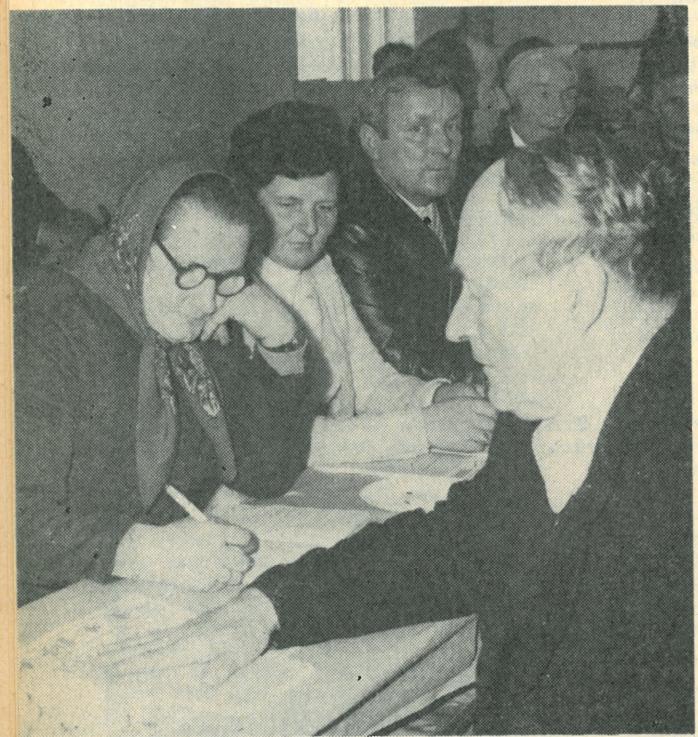

ÚSPEŠNÁ PORADA ŽIVOTA

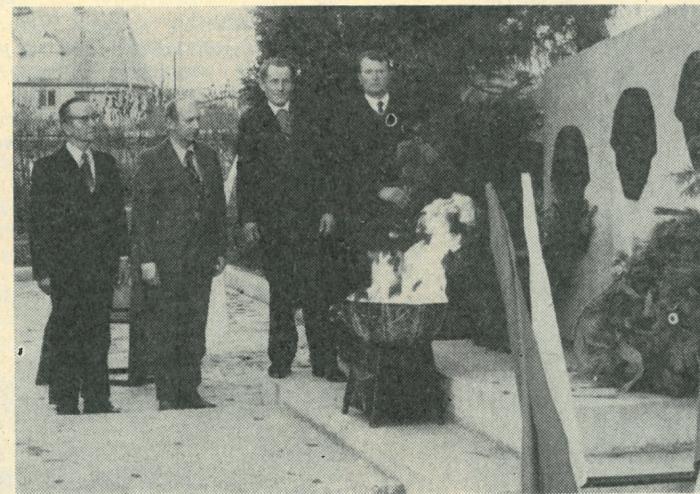

Jedným z mnohých rečníkov zo Spiša bol aj František Chalupka z Novej Belej.

Predsedníctvo porady. Zľava: Bronislav Knapčík z Mikoľova, František Kurnát — predsedu KOV na Spiši, Augustín Andrašák — tajomník ÚV KSČaS, Stanislav Kuta — zástupca VV PZRS z Nového Šáča, Adam Chalupiec — šéfredaktor Života, Ján Molitoris — predsedu ÚV KSČaS, Ján Kovalík — predsedu KOV na Orave, Alojz Šperlák z Jablonky a Lúdia Mšalová — členka redakčnej rady. Okrem toho v predsedníctve boli Jozef Stanek — tajomník GV PZRS v Jablonke a Marian Kaškiewicz — zástupca šéfredaktora Života.

Bola to tvorivá a pracovitá porada. Jej účastníci si robili uislovne poznámky. Veľký záujem vzbudili kalendáre Života.

Dôležitým bodom porady bolo slávostné položenie kytic k pomníku sovietskych vojakov vo Veľkej Lipnici, ktorí padli v bojoch za oslobodenie Oravy. Na snímke členovia delegacie: Ján Kovalík — predstaviteľ Oravy, František Kurnát — predstaviteľ Spiša, František Karnařel — predstaviteľ Veľkej Lipnice a Marian Kaškiewicz — predstaviteľ redakcie Života.

Na porade najlepší dopisovatelia Života dostali každoročne udeľované ceny Zlatého pera. Jedným z laureátov bol krajan František Bednárik z Novej Belej (na snímke v strede).

Pohľad na zasadaciu sálu. Hovorí Eugen Kott z Dolnej Zubrce.

Medzi účastníkmi porady bolo hodne mladých krajaniek a krajanov, zástupcov toho pokolenia, ktoré sa stále viac zapája do aktívnej činnosti miestnych skupín Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

DVOJHLAS O SAS-e

August je sice mesiacom prázdnin a všetky vysokoškolské internáty sú vtedy spravidla prázdne, no jeden z nich na Suvorovovej ulici v Bratislave kypel v tomto mesiaci mimoriadne čuľým životom. Bývali v nôm frekventanti XII. ročníka Letného seminára slovenského jazyka a kultúry — Studio Academica Slovaca. Medzi 117 účastníkmi seminára z 20 krajín boli aj traja reprezentanti našej Spoločnosti L. Mšalová, B. Knapčík a J. Šternogá, ktorí prišli do naddunajskej metropoly na pozvanie Odelenia pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej.

Zahraniční slovakisti tvorili veľmi zaujímavú a pestrú skupinu ľudí rôzneho veku a rôznych povolania — od celkom ešte mladých študentov, učiteľov, kultúrnych pracovníkov, prekladateľov, novinárov, spisovateľov či básnikov, až po vedeckých pracovníkov a vysokoškolských profesorov. Raritou

bola sympatická šikmooká študentka z Japonska, ktorá cestujúc na SAS musela prekonáť vyše 15 tis. kilometrov a strávila na cestách viac ako týždeň. Spoločným znamením všetkých frekventantov neboli iba skriptá a učebnice, ktoré nosili so sebou, ale aj reč, akou hovorili. Dorozumievali sa buď veľmi dobrú alebo so zjavou námahou vyslovovanou slovenčinou (sprevádzanou neraz gestikuláciou) podľa toho, či boli začiatčníci alebo pokročili. Všetkých však prezrádzalo veľké úsilie čo najviac si zdokonalíť znalosti v hovorom a v písomnom slovenskom jazyku, oboznámiť sa so slovenskou kultúrou, literatúrou a umením. Preto aj každé ráno bolo ich možno vidieť, ako sa náhľa zo Suvoráku k budove Filozofickej fakulty Univerzity Komenského na lektorské cvičenia a prednášky. V priebehu mesiaca si vypočuli vyše 40 prednášok najpovolanejších slovenských odborníkov, jazykovedcov, historikov, teoretikov slovenskej literatúry a umenia.

Seminár SAS-u popri svojom tradičnom zameraní poskytnúť jeho účastníkom čo najviac vedomostí z oblasti slovenského jazyka a kultúry bol zároveň nádhernou školou priateľstva, vzájomnej úty a spolupráce. Každodenný bezprostredný styk, spoločné prednášky no a samozrejme aj spoľočné záujmy prospievali vzájomnému zblženiu, a tak zakrátko sa medzi jednotlivými poslucháčmi nadviazali úzke priateľstvá, ktoré v nejednom prí-

pade — čo budúcnosť iste ukáže — môžu mať trvalý charakter. Nepísaným zákonom v živote tejto početnej skupiny zahraničných slovakistov bol úsmev, ktorý ich sprevádzal skoro na každom kroku, dokonca počas väčších diskusií o jazykovedných či literárnych otázkach, ktoré patrili skoro k dennému poriadku a tiahli sa nečas dlho do noci. Hoci sa diskutujúci rozchádzali niekedy bez porozumenia, nepresvedčení vzájomnými argumentmi, neprekážalo im to na druhý deň v spoločnom vypracovávaní domáčich úloh. A tie bolo treba robiť skoro každý deň. Nikto sa však na ne nesťažoval, práve naopak, prebiehalo akési skryté súperenie, kto napiše najlepšie. Vedľ ostatne každý sem prišiel preto, aby sa niečo naučil.

Okrem štúdia mali účastníci SAS-u v programe celý rad iných podujati. Patrili k nim o.i. stretnutia so slovenskými spisovateľmi, s pracovníkmi vydavateľstiev, návštavy vedeckých pracovisk SAV, bratislavských kultúrnych a historických pamiatok, no a samozrejme divadiel a kín. K nezabudnuteľnému zážitku patrili krátke výlety po okoli Bratislav, o.i. do staroslávnej Nitry, Trnavy a Modry. Mimoriadne hlboko zapôsobil na nich slovenský folklór. Akiste nadľho utkveto v pamäti všetkých vystúpenie v prírode vo Vodopádoch folklórneho súboru z Cífera, ako aj stretnutie a beseda s pracovníkmi ÚV SZM na Cervenom Kameni, na záver ktorého sa slovakistom predsta-

vila ľudová kapela a ženský spevácky zbor svetozármeho súboru Lúčnica.

Vyvrholením Letného seminára SAS bola päťdňová exkurzia po slovensku, ktorá známenite doplnila nadobudnuté teoretické vedomosti a ukázala SSR ako krajinu rozvinutej socialistickej výstavy, bohatých kultúrnych pamiatok a veľmoc prírodných krás. Cesta troch rozospievanych autobusov (dovtedy si poslucháči stihli nielen zdokonaliť jazyk ale naučili sa aj mnoho slovenských pesničiek) viedla málebným Poľavím, stráženým od stáročí mohutnými hradmi, do Trenčína. Hoci začalo poprechávať všetci vystúpili na tamojši hrad, aby natešili oči pekným výhľadom a oboznámili sa s dejinami a rozsiahlymi renovačnými prácam na tejto pozoruhodnej historickej pamiatke. Prejavom obdivu nebolo koncia kraja. A predsa to bol iba začiatok exkurzie — najväčšie krásy a ozajstné prekvaňenia mali iba prisť. Na rad prišiel totiž Martin a v nôm návšteva Slovenského národného múzea s nádhernými zbierkami materiálnej a duševenej kultúry slovenského ľudu. Aká nádhera — zdali sa hovorí očarené pohľady všetkých slovakistov, ktorí sa nevedeli vynadívať na toľkú krásu. A takto bolo po celých päť dňach. I počas prehliadky nového sídla Matice slovenskej, vystúpenia folklórneho súboru Stavbár v Martine, návštevy Oravského zamku a Ostrova umenia na Oravskom jazere, ako aj Demänovských jaskýň a Strbského plesa s prehliadkou lyžiarskeho

21. novembra t.r. komala sa v Čiernej Hore recitačná súťaž pre žiakov učiacich sa slovenčinu na spišských základných školách, ktorú organizovala Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku za spoluúčasti miestnej základnej školy č.2. V súťaži, ktorej sa zúčastnil o.i. predsedca ÚV KSČaS kr. J. Molitoris, predsedka KOV KSČaS na Spiši kr. F. Kurnát, niektorí predsedovia miestnych skupín, ako aj zástupca redakcie Život, recitovalo básné 22 žiakov zo základných škôl v Čiernej Hore, Jurgove, Kacvíne, Krempachoch, Nedeci, Novej Belej, Repiskách a Vyšných Lapšoch. Základom recitácií bol vo väčšine prípadov výber poézie pripravený redakciou Život a poslaný jednotlivým školám prostredníctvom ÚV KSČaS.

Účastníci súťažili v dvoch skupinách — staršej a mladšej, a ukázali sa vcelku na veľmi slušnej úrovni. Tu sú výsledky:

V skupine mladších žiakov, teda od 2. do 4. triedy, dve rovnocenné prvé miesta obsadili LUCYNA MACIACAKOVÁ Z JURGOVA A MONIKA KURNÁTOVÁ Z NOVEJ BELEJ. Druhé miesto získali MONIKA ŠIŠKOVIČOVÁ Z KACVÍNA A ELEONÓRA KLAKOVA Z VYŠNÝCH LAPŠOV, zase na tretom mieste boli klasifikovaní HELENA SEVČIKOVÁ Z NEDCE, MÁRIA SURMOVÁ Z KREMPACH A MIROSLAV REPIŠČAK Z REPÍSK.

V skupine starších žiakov, teda od 5. do 8. triedy, suveréne zvíazili REPREZENTANTKY NOVEJ BELEJ MÁRIA GRONKOVÁ A ŠTEFÁNIA MOŠOVÁ. Tri rovnocenné druhé miesta obsadili MÁRIA TROPOVÁ Z REPÍSK, DANUTA ŠOLTÝSOVÁ Z VYŠNÝCH LAPŠOV A BOŽENA SURMOVÁ Z KREMPACH, a miesta tretie — MILAN VENIT Z KACVÍNA, ako aj MARGITA PAVLÍKOVÁ A ANNA VÁCLAVOVÁ (OBE Z ČIERNEJ HORY).

Laureáti recitačnej súťaže dostali diplomy a všetci účastníci pekné slovenské knihy.

Podrobnejšie sa k tejto súťaži vrátime ešte v nasledujúcom čísle Života.

J.S.

Tento rok sa v Nowosąckom vojvodstve buduje 12 zdravotných stredísk. K objektom dotovaným z Národného fondu zdravotnej ochrany patria o.i. nemocnica v Gorliciach, gminné zdravotné stredisko v Bukowine Tatrzanskiej, v Czarnom Dunajci, Jodłowniku, v Ludźmierzi, v Niżnych Lapšoch a Ochotnicy Dolnej.

Od začiatku roku obyvatelia Nowosąckého vojvodstva vplatili na NFZO 5,5 mln złotých. Najväčší podiel na tom majú obyvatelia z gmin Czorsztyn, Jablonka, Raba Wyżna, Ujście Gorlickie.

ZELOV

25. X. t.r. zasedala Národní rada města Zelova a sduzeňných obcí. Přítomen byl náměstek piotrzkowského vojvody Władysław Wałach, poslanec Bronisław Cieniewski, soudkyně Oblastního soudu v Belchatówě Wanda Grochowská, zástupce velitele Vojvodského velitelství VB v Piotrkowě, vedoucí komisařtství VB v Zelově por. Bogdan Jasiczek, vedoucí stranických a admin. orgánů města a sduzeňných obcí a 61 členů rady. Byly projednány otázky opravy silnic, zásobování, veřejného pořádku a bezpečnosti. Shromaždění vysechli zprávu o práci Oblastního soudu v Belchatówě. Dále byli zvoleni soudci z lidu a členové sboru pro přestupy. Byly projednány návrhy podané v rámci kampaně před volbami do zastupitelských orgánů. V diskusním příspěvku zástupce vojvody W. Wałach konstatoval, že spolupráce vojvodských a městských orgánů je dobrá a přináší kýzené výsledky; je vidět, že všichni mají na zřeteli všeobecný prospěch.

WACŁAW LUŚCIŃSKI

ZO ZUBRICE

O ZELOVE

S veľkým záujmom som si prečítať v októbrovom čísle

Zívota článok o Zelove V predvečer dvacetiletí města Zelova. Je to milá správa o měste, v kterém žijí naši českí krajané, členovia Kulturní společnosti Čechov a Slováků v Poľsku. V roce 1977 Zelovani budou oslavovat 20. výročí získání městských práv. Samozrejme k týmu oslavám sa pripoji aj tamoxijská miestna skupina KSČaS.

Chcel by som napísť pári slov o Zelove pre našich slovenských krajanov z Oravy a Spiša, ktorí toto mesto nepoznajú bližšie. Zelov je nájazajúce mestečko, bol som tam dvakrát spolu s predsedmi MS a aktivistami Spoločnosti z Oravy a Spiša. Tak nás, ako aj naše folklórne súbory, krajania Česi veľmi milo prijali. Našich stretnutí sa zúčastnili predstavitelia mestských stranických a administratívnych orgánov, ktorí vždy pomáhali našim krajanom vo všetkých záležitostach.

Naša mládež hneď po príchode do Zelova sa spriatelia s tamoxijsou mládežou, spoločne sa zabávali a besedovali o spoločných záujmoch.

Aj my, starší, sme sa veľmi dobre cítili medzi našimi bratmi Čechmi; vždy si tie stretnutia v Zelove milo spominame.

Čo ma zaujalo počas pobytu v Zelove: rozprával som sa s mnohými ľuďmi poľskej a českej národnosti o tom, ako spolunažívajú. Všetci súhlasne tvrdili, že veľmi dobré, že neexistujú medzi nimi žiadne konflikty. Je to dôkazom skutočne dobrého ovzdušia, v ktorom spoločne žijú Česi a Poliaci v Zelove. Výsledky toho sú viditeľné o.i. aj na snímkach v spomínanom, októbrovom čísle Života. Urobilo sa skutočne veľa a buduje sa aj naďalej.

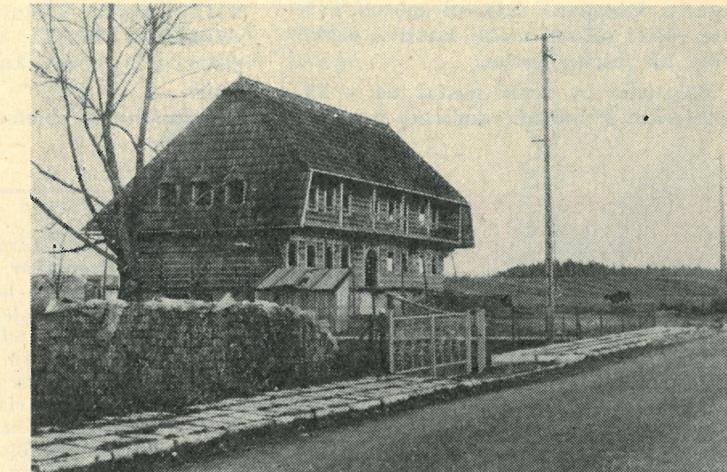
Pri príležitosti 30. výročia založenia krajskej organizácie v Zelove, my, Slováci z Oravy želáme našim českým krajanom veľa úspechov v ďalšej práci vo výstavbe ľudového Poľska. Sme radi, že tieto dva jubileá — 20. výročie získania městských práv a 30. výročie Spoločnosti — budú naši českí krajania spoločne oslavovať na budúci rok.

EUGEN KOTT

Predsedovia miestnych skupín na Orave s predsedom ÚV KSČaS pred klubovňou v Jablonke:

Snímka: A.A.

Na kraji Veľkej Lipnice vyrástla pekná štýlová budova. Veľké uznanie patrí miestnemu urbáru, ktorý ju vybudoval. Bude sa v nej nachádzať hostinec a mini-hotel. Kiež by sme sa častejšie stretávali s podobnými iniciatívami na Orave a Spiši.

Snímka: M.K.

Pred školou v Podvlku počas hodiny televíznych

Snímka: A.A.

Areál snov, výstupom k vodopádu Skok a vychádzkou na Solisko. Nezabudnuteľné dojmy zanechala Levoča, v ktorej frekventanti navštívili o.i. chýrnu radnicu, svetoznámym oltárom v kostole sv. Jakuba — dielo majstra Pavla, a vystúpili na historický Kohlwald, kde sa schádzali štúrovci, ktorí sem prišli študovať na protest proti zosadeniu L. Štúra z katedry bratislavského lycéa. Spiatočná cesta viedla málebným okolím Nízkych Tatier, cez Čertovicu, Brezno do Banskej Bystrice na prehliadku pamätníka Slovenského národného povstania a odtiaľ do Zvolena, kde si slovakisti pozreli divadelné predstavenie O. Záhradníka Sonatinu pre práva. Odtiaľ ukončaní ale šťastní a plní dojmov sa vrátili do Bratislavu.

To sa však už pomaly blížil ku koncu ich pobyt na Slovensku. Ešte dva dni prednášok i lektorátov a nadišiel deň slávnostného zakončenia Letného seminára Studia Academica Slovaca. Konalo sa, podobne ako otvorenie, v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca. Hoci už, hádam, každý prežil vo svojom živote niekoľko mimoriadne slávnostných chvíľ, predsa len pri odoberaní z ruk predekána FFUK vysvedčení o absolvovaní SAS-u sa na všetkých tvárách zračilo hlboké dojatie. Akoby

práve tento moment znamenal pre nich dôležitý životný medzník.

Na záver hodno poznamenať, že tohoročný XII. letný seminár slovenského jazyka a kultúry bol po každej stránke vydareným podujatím. Vydareným a užitočným. O to sa zaslúžilo tak vedenie SAS-u na cele s riaditeľom univ. doc. PhDr. Jozefom Mistrikom, DrSc., lektori a spievodcovia, ako aj samotní frekventanti, ktorí sa snažili využiť každú chvíľu pre zdokonalenie jazykových znalostí a prejavili vysokú disciplinovanosť. Existuje všeobecne známy zvyk hádzania mincí na miesta, kam sa chce ľovek vrátiť. Slovakisti ich nahádzali celé kilogramy — toľko miest by chceli opäť navštíviť. Celé Slovensko ich preste očarilo.

JÁN ŠPERNOGA

Tohoročné XII. letného seminára slovenského jazyka a kultúry — Studia Academica Slovaca, ktorý usporiadala Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, sa zúčastnilo 117 osôb z 20 štátov a troch svetadiel, medzi nimi aj traja krajania z Poľska. Pri tejto príležitosti sme si prehľbili vedomosti a nadobudli no-

vé o slovenskom jazyku, literatúre a vôlebe o slovenskej kultúre. Mali sme možnosť sa stretnúť s mnohými vedeckými pracovníkmi, zúčastnili sme sa exkurzii po Slovensku.

Mnohé spomienky sme si odniesli z Bratislavu, kde sme mali možnosť navštíviť historické a kultúrne pamiatky, oboznámiť sa s jej bohatými dejinami, ako aj dnešným veľkolepým rozvojom. Páčila sa nám starostlivosť, s akou sa zabezpečujú a rekonštruujú historické pamiatky mesta. Slovenský národ môže byť hrdý na svoju minulosť a obrovské výsledky, ktoré praciejúci CSSR dosiahli v socialistickom zriadení.

Organizátori SAS-u, profesori UK pod vedením Doc. dr. Jozefa Mistrika, DrSc., vynikajúco realizovali program letného seminára. Už niekoľkokrát mal som možnosť zúčastiť sa rôznych doučovacích kurzov slovenčiny, ale tento mal najvyššiu úroveň a bol mimoriadne užitočný pre nás, slovakistov zo zahraničia. Preto na stránkach Života srdečne d'akujem Matice slovenskej. Oddeľeniu pre zahraničných Slovákov MS za štipendium, vďaka ktorému som sa mohol zúčastiť SAS-u.

Dnes, hoci mnohí účastníci letného seminára sú už vzdialenosť od Bratislavu

stovky kilometrov, každý z nás sa iste rád vracia v myšlienkach k dňom, ktoré sme prežili na Slovensku. Ostatne 600-stránkový zborník prednášok z tohto seminára nám umožňuje aj dnes dopĺňovať si vedomosti o slovenskom jazyku a literatúre, o histórii, umení a kultúre.

Počas exkurzie sme navštívili o.i. Oravu, rodisko Antona Bernoláka, ktorý položil základy spisovnej slovenčiny, ako aj Ostrov umenia ležiaci uprostred Oravskej prievidzy. Cestou sme si pozreli múzeum a pamätník P.O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne, potom Vyšný Kubín, ktorý je rodiskom spisovateľky Margity Figuli, autorky o.i. románu Tri gaštanové kone, ktorý vyšiel už v mnohých vydaniach.

Účastníci SAS-u nadviazali medzi sebou mnohé prialstvá, dopisujú si, ba už aj navštievujú — je to ešte jeden klad letného seminára.

Vďaka Matice slovenskej, s ktorou spolupracuje naša Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku, mohol som sa zúčastiť tohto užitočného podujatia a nadobudnúť vedomosti využiť v mojej práci v našej Spoločnosti a ako dopisovateľ Života.

BRONISLAV KNAPČÍK

Tento rok sme zaznamenali ďalší rast dodávok priemyselných tovarov, prostredkov na ochranu rastlín, náhradných súčiastok a stavebných materiálov na vidiecky trh. Vzrastol predaj v maloobchodnej sieti vidieckého družstevníctva a prekročil o 3,2 mld zl plánovanú výšku. Celkove v obchodech Roľnícka svojpomoc (Samopomoc Chłopska) predali tovary za skoro 230 miliárd zl, čiže o 22 mld zl zväčšenej vysoký dopyt na tovary slúžiaci poľnohospodárskej produkcii.

Za prvých desať mesiacov tohto roka roľníci dostali vyše tri milióny ton minerálnych hnojív v prepočítaní na obsah čistej zložky, čo znamená 81 perc. ročného plánu, ako aj 1 315 000 ton hnojivového vápna (65,4 perc. plánu).

Tento rok sa plánovalo vápnis väčšiu ako doteraz plochu polí, ale v dôsledku znížených dodávok vápna v mnohých oblastiach sa muselo tento úkon preložiť na budúci rok. Prejavili sa tiež fažkosti v dodávkach dusíkatých, fosforečných a mnohokomponentných hnojív. Dopravné fažkosti spôsobili, že nie všetci roľníci mohli hnojivá dostať včas na jesennú orbu.

Zlepšenie by malo nastať už v IV. štvrtfroku. Plánované dodávky majú sa

NA VIDIECKOM TRHU

zvýšiť v porovnaní s analogickým obdobím minulého roku o 42 000 ton dusíkatých hnojív, 20 000 ton fosforečných hnojív, 38 000 draselnych hnojív a o 10 000 ton vápna.

Dodávky jaderných krmív dosiahli doteraz 5 668 000 ton, čiže o 8 perc. menej ako minulý rok, v tom pre súkromných odberateľov o 20 perc. menej a pre odberateľov socialistického sektora o 11,4 perc. viac. Zásoby krmivových miešaniek na koniec októbra tr. sú o 63 000 ton vyššie ako minulý rok. Pomerne vysoký stav zásob dovoľuje zvýšiť krmivovú pomoc dodávateľom mlieka a plne uspokojiť potreby výrobcov kontraktujúcich ošípané.

Plánovite prebiehajú dodávky sta-

vebných materiálov. V priebehu prvých 10 mesiacov tohto roku vidiek dostal 4 800 000 ton cementu, čiže o 18 perc. viac ako minulý rok, 700 000 ton stavebného vápna (ok. 19 perc. viac), 3 mld 320 mln tehál, tvaroviek a pod., ako aj o 10 perc. viacej hutníckych výrobkov. V tomto štvrtfroku nastane ďalšie zlepšenie zásobovania; plánované dodávky cementu budú o 24 perc. vyššie ako v podobnom období minulého roku, vápna o 41 perc., eteritu o 37 perc.

Napriek tomu dopyt na niektoré výrobky nebude uspokojený. Týka sa to hlavne eteritu, stavebných materiálov, hydratizovaného vápna, hutníckych výrobkov. Miestne sa prejavujú a budú prejavovať nedostatky cemen-

tu. Sú spôsobované nerytmickými dodávkami z priemyslu a systémom dopravy, ktorý používajú železnice. Keďže železničari radšej prevážajú cement zbernými vlakmi spôsobuje to, že niekde majú nadmerné množstvo cementu a inde sa naň musí pomerne dlho čakať. Vidiecké družstevníctvo podnikalo kroky, aby cement bol racio-nálnejšie rozdeľovaný.

Najrytmickejšie je zásobovanie strojmi. Prispelo k tomu nadplánové množstvo vyrobeného poľnohospodárskeho náradia a existujúce zásoby. Od januára do októbra sa predalo poľnohospodárske náradie, stroje a náhradné súčiastky v hodnote 19,2 mld zl, t.j. o 17,7 perc. viac ako minulý rok. Vo štvrtom štvrtfroku budú do predajnej dodane stroje v hodnote 5 mld zl.

Napriek tomuto množstvu náradia nadalej nebude uspokojený dopyt na traktory, privesy a vyklapacie vozidlá, rozhadzovače priemyselných hnojív, nakladacie, ako aj niekoľko druhov pneumatík pre traktory. Dopyt na najvyhľadávanejšie stroje sa bude zmierňovať zvýšeným dovozom.

O situácii na vidieckom trhu informoval novinárov predseda Ústredného zväzu roľníckych družstiev Roľnícka svojpomoc, minister Jan Kamiński.

DECEMBER

V decembri deň trvá len okolo osem hodín a Slnko na svojej obežnej dráhe sa blíži k najvzdielenejšiemu miestu od Zeme. Stáva sa to 21. decembra, keď nastáva najdlhšia noc a najkratší deň roka. Od tohto okamihu, ktorý označujeme ako zimný slnovrat, začína už dňa neustále pribúdať. Je to tiež začiatok zimy, ktorá záhrady a polia ponára do zimného spánku. Avšak v prácach, ktoré sme nestihli dokončiť, nadálej pokračujeme v týchto posledných chvíľach roka. Zároveň zratúvame výsledky svojho úsilia v uplynulom roku a vyvádzame závery z chýb, z toho, čo sme dobre vykonali a robime si plány na budúci rok.

Ludová tradícia hovorí, „že rok má sto miliónov okamihov“, ale hovorí aj to, že „tentu veľký počet letí tak, že je rok iba skok. Chytajme tie okamihy: využíme dobre čas, aj s ním skúpo zachádzajme, kým nepríde smrť mráz.“

V niekdajších starorímskych kalendároch bol december desiaty a posledný mesiac roka a mal do juliánskej reformy kalendára len 29 dní. Ale aj gregoriánsky kalendár, ktorým sa dnes riadime, čakajú asi ďalšie reformy najmä preto, že nie vo všetkých krajinách sa ním riadia, ako sme si to možli nereaz prečítať. Preto sú snyhy o vytvorenie svetového kalendára.

Prvý takúto pokus uskutočnilo Spoločenstvo národov v roku 1937. Nepodaril sa. O desať rokov neskôr pri Organizácii spojených národov, bola založená poradná organizácia Hospodársko-spoločenskej rady, ktorej úlohou bolo vypracovanie reformy kalendára. V roku 1963 aj Vatikán súhlasil s vypracovaním nového kalendára. V takomto novom svetovom kalendári rok by mal 364 dní rozdelené na štyri kvartály po 91 dní (31 dní by mal prvý mesiac kvartálu a dva nasledujúce po 30 dní). Medzi 30. decembrom a 1. januárom by pripadal 24-hodinový celosvetový sviatok a každé štyri roky všeobecný sviatok. Tak teda dni a týždne by sa nemenili každý rok, ako je to v dnešnom gregoriánskom kalendári. Avšak tato vec nie je jednoduchá, keďže nie všetky členské štaty OSN s tým súhlasia. Teda reforma ostáva nadálej iba v návrchoch.

December je mesiacom aj starodáv-

nych obradov a zvykov, ktoré dávnejšie ovplyvňovali o.i. predpovedanie počasia, ako o tom hovoria tieto ľudové pranostiky: Keď sa o Vianociach vođa z neba leje, starosť o úrodu kečku nám zohreje. Štedrý deň pekný, zornička jasná, bude stodola plná. Na Vianoce blato, na Veľkú noc sneh. Kto 24. decembra včas ráno vstáva, celý rok bude čulý.

Veru s mäloktorími sviatkami sa spáva toľko zvykov a porekadiel, ako s Vianocami. Sviatky začínajú štědrov večerou, ku ktorej si sadali obyčajne vtedy, keď sa na nebi objavila prvá hviezda. K stolu musel sadať páry počet osôb, keďže nepárny počet by bol zlou predzvestou. Vo svätočne vyzdobenej izbe, ktorú podnes zdobi vianočný stromček, stavali volátky v kútoch snopy obilia, aby si zaistili dobrú úrodu. Pod bielym obrusom na vianočnom stole kládli seno. Na Slovensku, napr. vo Veľkej Lehote, musel byť na Štedrý večer pod stolom rozobratý pluh pre šťastie. Zase v Krivej na Orave gazda obchádzal s pluhom celý chotár, čo malo byť ochranou pred ničivou búrkou.

Tradičná večera bola pôstna a malu nepárny počet jedál, čo malo prispieť k blahobytu. Jedlá sa pripravovali zo všetkých plodín. Z každého jedla od-

kladali trochu na zvláštny tanier pre zomrelých. Ešte aj dnes sa možno stretnúť s tým, že po večeri sa nosilo jedlo dobytku. Ráno na Štedrý deň bol tiež zvyk, že sa otriasalo ovocné stromy, aby dobre rodili. Na Štedru večeru sa pozývalo osamotených ľudí. Tradične sa pod vianočný stromček kladlo a aj nadálej kladie darčeky. Večera sa obyčajne prefahovala až do polnoci. Štedrá večera bola niekde jediná v roku, kedy sa gazdiná nesmela pohnúť od stola; jedlá nosili deti alebo niektorý iný člen rodiny.

Ľudové pranostiky o decembri hovoria, že keď tento mesiac mrzne a sneží, úrodný rok nám beží; Každý rok to skoro bez myšľky vidíme, že sa na Lucia (13. decembra) dobre strojí k zime; V studenom decembri zem snehom prikrytá, dáva budúcomu roku hojne žitá; Keď poliak, teda severný vietor duje, zima nasleduje. Hovorilo sa aj to, že šťastné dni decembra sú: 6. pre cestu, 7. pre obchod a 9. pre pytačky. Nakoniec si zavíšujme touto slovenskou ľudovou pesničkou:

Zdravia, šťastia hospodárom, viníšeme Vám, hospodárom, hospodyňkám, aj Vašim dietkam.

(zozb. Mišo)

Z KALENDÁRA NA – JANUÁR – LEDEN

V zime na poliach, na ktorých je zasiate obilie, ničíme ľadovú škrupinu vznikajúcu na snehu. Používame na to ľahké brány alebo po poli preháňame zvieratá.

Keď máme voľný čas, využívame ho na vyvážanie maštaľného hnoja, ktorý ukladáme na poli doobre ubitych kopcov.

Ovocné stromy zabezpečujeme pred zajacmi, ich kmene natierame prostredkami odstraňujúcimi škodcov. V januári bielime ovocné stromy vápnom.

Všetky zvieratá by mali využívať pohyb na čerstvom vzduchu.

Mimoriadne dobre treba kŕmiť otelené kravy, ako aj vysokokotné ovce. Možno však obmedziť kŕmenie koní, ktoré v zime menej pracujú.

V zime sú vajcia drahšie, preto sa vyplatí postarať o nosivosť sliepok. Prvou podmienkou je dobre kŕmenie nosnic. Ak máme k dispozícii miešanku D alebo DH, vtedy napríklad denná dávka pre nosnicu by mala činiť: 63 g miešanky, 5 g sušenej trávy, 40 g parených zemiakov, 20 g jačmeňa, 30 g pšenice a 2 g minerálnej miešanky. Miešanku D alebo DH možno nahradiť koncentrátom KBD, z ktorého robíme miešanku: 1 časť koncentrátu a 4 časti obilného šrotu (v tom 2 časti jačmenného šrotu, 1 časť ovoseného šrotu a 1 časť pšeničného šrotu). Túto miešanku dopĺňujeme mrkvou, a parenými zemiakmi.

Ak nepoužívame priemyselné miešanky, kŕme nie sliepok musíme oprieť o výcudky pšenice, jačmeňa a ovsy. Obilné zrno by nemalo prekračovať 60–70% celkovej dávky krmív. Ostatok krmív by mali tvoriť semená strukovín, bielkovinové krmivá zvieracieho pôvodu (napr. odstredené mlieko), parené zemiaky, siláž, ako aj sušené zelené krmí-

vá. Veľmi hodnotným krmivom je kŕmna kapusta, ktorú povesejme v kuríne. Kapusta má dobrý vplyv na trávenie, podporuje rýchlu zmenu peria nosnic.

Minerálne zložky zaistujeme sliepkam podávaním minerálnej miešanky, ako aj tlčených, pražených škrupín vajec.

Vitamíny dodávame v Polfarmixe a Vitazole. Prameňom vitamínov je aj droždie.

V zime dávame sliepkam vlnkú miešanku raz alebo dva razy denne, rano alebo na obed; večer dávame zrno.

Keďže deň musíme sliepkam dávať čerstvú vodu na pitie.

Nezávisle od kŕmenia, musíme sliepkam zaistiť dobré podmienky v kuríne, k čomu patrí osvetlenie, teplota, vlnkosť a ventilácia.

Všetky tieto činitele spolu zaručujú vysokú nosivosť a teda aj rentabilitu chovu sliepok.

Trochu obširnejšie napišeme o kŕmení jahniat.

Základným pokrom jahňa v prvých troch mesiacoch je ovce mlieko. Preto je dôležité, aby kŕmiacie ovce dostávali v tomto období zvýšené dávky krmív, pričom lepšie by mali byť kŕmené ovce, ktoré majú dve a tri jahňatá. Od desiateho dňa života jahňatá dokŕmujeme inými krmivami. V tom čase ich zoskupujeme vo zvláštnej ohrade a dopúšťame k matkám iba na čas kŕmenia.

Prikrmovanie jahniat začíname od podávania dobrého sena. Počiatočne jahňata vyberajú iba jemné lístky, ostatok sena dávame matkám.

Keď si jahňata zvyknú na nový pokrm, dávame im ovsu. Keď sú štvortyždenne žerú denne okolo 50 g sena a 50 g ovsu. V sietom týždni ovsu môžeme nahradiť miešankou v zložení: — 60% ovsy

— 20% pšeničných otrubov a 20% ľanových výlisiek. Do miešanky môžeme pridať vysladené rezky cukrovej repy alebo zemiakové vločky. Seno a jaderné krmivá zváčšujeme každý týždeň po 25 g, tak, že jahňa rasy poľská merinka, krátko pred odlúčením od matky, teda vo veku ok. štyri mesiace malo by denne dostávať okolo: 0,5 kg sena, 0,4 kg jaderných krmív, 0,3 kg suchých vysladených rezkov a 0,5 kg mrkví (v lete namiešať mrkví — 1 kg zelených krmív). V období prvých troch mesiacov jahňa okrem matkino mlieka zožerie priemerne 15 kg sena, 15 kg jaderných krmív, 15 kg suchých vysadených rezkov, ako aj 15 kg červenej mrkví. Ak kotenie prípadá na jar, jahňatá ešte v období cicania vychádzajú na pastvinu. Vtedy dávame im seno v každom množstve a 200 g ovsu denne. V takomto prípade je chov jahniat oveľa lacnejší. Jahňatá narodené v jesenne-zimnom období, po odlúčení od matky držíme ešte jeden štvrtrok v uzavretnej miestnosti. Do času kedy ich vyháňame na pastvinu, jahňa dodatočne zjese 37 kg sena, 37 kg jaderných krmív a 25 kg suchých vysadených rezkov. Barančeky majú vysšie krmivovinové požiadavky ako samičky.

Jahňatá potrebujú veľa minerálnych solí a najmä výpava. Nedostatok výpavu sa prejavuje tak, že jahňatá ližú a hryzú steny. Dávame im vtedy plavenú kriedu (szlamowaná kreda) na ližanie.

Jahňatá si vyžadujú najlepšie, čerstvé a neskanzené krmivá. Krmivá by mali byť chutné, dobré pripravené a obdobne menené.

Dôležitou vecou je aj pohyb na čerstvom vzduchu.

S.D.

Z AMOROVY LOUČKY

Moudrý muž vždycky tvrdí, že chápe ženy. Zamilovaný muž se dost natrápi, než je pochopí. (F. Saganová)

Když tvou nemoc nic neproměze, najdi si muže! (Kurier Świąteczny)

Ak nás žena ťubi, odpúšťaj až naše nedostatky, a ak nás neľubi, neopustí ani naše prednosti. (Ch. Montesquieu)

Láska je zrod všetkých veľkých činov. (J. Kollár)

Lepšie s milým skalu lámat, než s nemilým koláče krájať. (slov. Ľud. prísl.)

TAKÝ JE ŽIVOT

Kto je zodpovedný za tučnotu žien? Samozrejme — ich manželia! Presnejšie — žiarliví manželia. Konštatuje to psychológ z Michiganskej univerzity dr. Richard B. Stuart. Výskumy, ktoré robil (aké len výskumy nerobia psychológovia), dokázali, že manželia spravidla sú nespokojní, keď ich manželky sa odtučňujú a robia všetko, aby znemožnili výsledky, ktoré dosahujú v tejto oblasti. Domnievajú sa snad, že tučnota im dodáva pôvabu? Žiaľ, nie. Avšak väčšina z nich podvedome verí, že tučné manželky — ako celkom iste menej atraktívne — sú... vernejšie.

... kanadský antropológ Richard Lee tvrdí, že jaskynná žena nebola iba „strážkyňou domáceho krbu“, závislou len na mužovi, ktorý sa staral o výživu rodiny. Na základe príkladov primitívnych kmeňov, ktoré ešte dnes žijú v podmienkach prvotnopospolnej spoločnosti Lee sa dom-

niesa, že naše predkyne boli vo veľkej miere nezávislé od svojim mužom. Mužovia polovali, ženy lovili ryby, pestovali rastliny a boli rovnoprávne s mužmi. Zmenalo sa to iba v neskorších tisícročiach.

... podľa mienky holandských vedcov — doktorov Koppa a Heutsa — páni narodení v marci by sa mali vyhýbať dámam narodeným v júli, narodení vo februári — ženám narodeným v máji, narodení v júli — dámam narodeným vo februári a narodení v októbri — dámam narodeným v júni. Takéto manželstvá sa veľmi rýchle rozvádzajú. Prečo? — nevedno. Snad... rozhodujú o tom hviezdy, snad — náhoda. Jedno je však isté, tieto výstrahy sa týkajú iba mužov a žien narodených v Holandsku. Čo sa teda týka nás — môžeme sa ženiť bez žiadnych obáv.

NEZ MLADE DOSPEJE...

Spánok je pro správny rozvoj dítěte stejně potřebný jako strava. Cím je dítě menší, tím více spánku potřebuje. Nedostatek spánku nebo nevhodné podmínky činí dítě nervózním, apatickým, vyvolávají nechutenství, zpomaluje rozvoj a snižuje odolnost proti nemocem.

Místnost, v níž dítě spí, musí být tichá. Křik, hlasitý rozhovor, zpívání nebo hrající rádio ruší spánek dítěte; dítě spí neklidně a budí se nevrlé. Dále dítě nemá spát v silně osvetlené místnosti; může svítit pouze slabá noční lampa se stínítkem, jejíž světlo nepadá na hlavičku dítěte.

Místnost musí být také dobré vyvětraná a nepřehrátná. Pokud je v místnosti ústřední topení, musíme na něm umístit zvláštní nádoby s vodou, která se vypařuje a zvlhčuje vzduch. Nikdy nekouříme v místnosti, v níž spí dítě!

POVEDANÉ —

PREČÍTANÉ

Nikto nie je taký starcom, aby sa nedomnieval, že bude môcť žiť ešte aspoň rok.

Premárené hodiny už nedohoniš. Čo je stratené — je stratené. (O.S. Marden).

Nemáme milovať manželky svojich priateľov. Dobre, ale ako sa dostan k manželkám nepriateľov? (G. Moore).

Muž je ako čierne korenie: keď ho rozhryzneš, pocítis, ako páli. (Z príslovi kmeňa Hausa).

V roku 1837 vláda štátu Mississipi v USA vydala nariadenie, na základe ktorého každý duelant, ktorý ostal nažive, bol povinný splatiť dlžobu padlého. Počet súbojov prudko poklesol.

Humor

— Budeš, môj synu, vždy včerným a milujúcim manželom? — táže se pastor ženicha.

— Bude, bude — rychle odpovídá nevěsta.

Keď raz americký spevák a filmový herec F. Sinatra prechádzal cez francúzssku hranicu, colník sa ho spýtal ako každého iného:

— Koňak? Whisky?

— Nie, d'akujem, predpoludním nepijem! — odpovedal Sinatra.

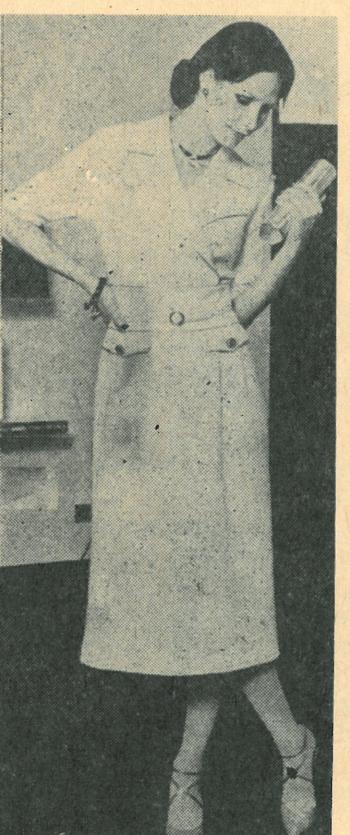
Z domáceho hrnca...

Vianočný stromček bude dlhšie svieži, ak jeho kmeň narežeme nakriž a stromček vložíme do nádoby s vlhkou zemou. Skôr ako začneme stromček ozdobovať, malí by sme ho poprskať vodou s glycerínom — ihličky nebúdú vtedy tak skoro opadávať.

Nádobí po rybě, sledích nebo cibuli namočíme na několik minut do slanej vody. Pak je umyjeme opäť ve vode se solí, opláchneme a do sucha vytremme. Bude lesklé, čisté a voňavé.

Všetkým našim čitateľkám a ich rodinám želáme príjemné Vianoce a na sviatočné pobavenie prinášame ukážky najnovšej zimnej módy.

Vianoce

ALOJZ COBEJ

Hviezdy, sneh a vôňa medu
to sú Vianoce.
Cesty, ktoré domov vedú
to sú Vianoce.

Teplo spomienok.
Deduškove melódie
a stôl, ktorý bohatý je
celý dlhý rok.

To sú Vianoce.
Naše Vianoce.

DECEMBER

je mesiac, v ktorom sú jedny z najčarovnejších sviatkov, sviatky vianočné, no a tiež posledný deň roka — Silvester. Sú to sviatky radosti, štědrosti a dobrej pohody v rodinnom kruhu a medzi dobrými priateľmi. Všetkým našim čitateľom, spoluprávnikom, priateľom a priaznivcom posielame pekné vianočné pozdravy a želáme hneď aj príjemne strávený deň silvestrovský! Nech každému žiaři na tvári radosť a šťastie!

PANPULÓNI

Miroslav Válek

Bol som doma sám.
Aby sa mi dobre čakalo,
pil som kakao.
A tiež, aby som sa nebál.

Už som sa aj nebál,
naraz ktosi zvoní.
Joj! Ešte to mi bolo treba!
To určite budú Panpulóni.

Panpulóni
z Panpulónie
— až to srdeč zovrie;
majú biele košeles,
čierne panpulóvre.

Čierny panpulóver,
čierna papuľa,
čierne oči na mňa panpúlia.

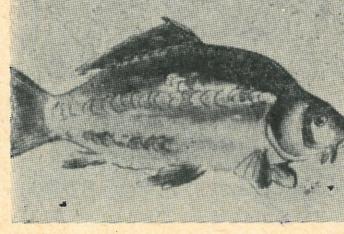
Už niekoľkokrát prišli
a sa schovali
a zvonili a zvonili
a panpulovali.

Každý Panpulonec,
ktorý vidí zvonec,
zvoní, zvoní, zvoní,
až sa spanpulóni.

Zapchaj si uši,
rob, čo chceš,
skry sa pod svoj panpulón
— všade čuješ zvon.

Je noc a je panpuloká,
ale ja už nezažmúrim oka.

Čoho sa bojíš?
Kto fa straší?
Vedť to som ja
a klamem, až sa panpuláši.

VIANOCE
POD
HLADINOU

V decembri prišiel mráz
nielen na psy, ale aj na ryby.
Zimníky ani kožuchy nemali,
nuž sa uložili na zimný spánok
do teplého bahna, aby nepomrzli.

Len starý kapor Karol bol
výnimkou. Nemusel sa báť
zimy. Bol tučný a tuk pod šupinou ho hrial lepšie ako kožuch. Pritom kapor Karol neboli obyčajný kapor skade plutva stade chvost. Mal svoju pracovňu a v nej hľbu kníh, kalendárov, prelievacie hodiny, ba aj vlnkový rozhlas.

Všetky ryby už odfukovali,
takže mráz mal čo robiť, lebo od odfukovania sa hladina priam čerila. Iba kapor Karol nespala. Bol mrzutý, lebo ani jedna figlarska myšlienka k nemu nepriplávala. Baganec, ktoré vešal rybárom na udice, sa mu už minuli a tahaj mreny za fúzy ho už nevabilo. Pobral sa teda do pracovne. Pooprášoval vodný prach z kníh a kalendárov, nasadil si okuliare a začal čítať. Najprv z knihy Jar, potom z knihy Leto a Jeseň a nakoniec z knihy Zima. Keď bol už takmer na konci, plesol sa chvostom o čelo.

— Som ja ale vodný tento! Čítam, čítam a ani som nezbadal, že čo nevidieť priplávajú Vianoce. A ryby si spokojne spia, až sa im fúzy nadvihujú. No počkajte, veď ja tú noclaháreň prebudím k životu!

Zapol vlnkový rozhlas a hladinou sa nieslo:
Vstávajte, karasy, plotice,
kapry aj vážené kaprice,
piesti a beličky spod skaly.
Každy nech ku mne sa dosťavi!

Nebolo to hned, lebo ryby sa len pomaly vyhrabávali a pretierali si ospalé oči. Ale keď prišli k jaskyni, boli už čerstvé ako rybičky.

Kapor Karol bez úvodu spustil:

— Zatiaľ čo tu vylihujete ako dedkovia za pecou, Vianoce sú predo dvermi. Treba pripraviť stromček, ozdobí stôl, nachystať vybrané jedlá — a Karol zaraz rozdeloval rybkám úlohy. — Začneme hned ráno, v zime je pod hladinou skoro tma a nijaké poriadne svietidlo nemáme. Zato budeme mať dobrú náladu a o tú sa postaráme všetci vspolok. — dodal, lenže rybky to už sotva počuli, lebo každá mala svoju úlohu a chcela ju splniť čo najlepšie.

Nastal ruch a zhon. Rybky si leštili a farbili šupinky, tupírovali plutvy a lakovali. Každá chcela byť tá najkrajšia.

V štorevečerné ráno bolo už všetko pripravené. Starý potopený čln sa prehýbal pod dobrotami. V mušličkových miskách rozvoniaval vodný šalát a jemná majonéza. V ulitových pohároch sa perlila šťava dobrej nálady. Uprostred stola bol najkrajší vianočný stromček, aký kedy ryby videli. Raky ho nastrihali z vodných rastlín a mreny zdobili háčikmi a striebornými blyskáčmi.

všetky želania. Som už starý a zábudlivý. Tvoj Nöel Nöel.”

VO ŠVAJČIARSKU na Štedrý deň chodia chlapci v dlhých košeliach s pestrými maskami na tvári.

Koho stretnú, tomu zacengajú zvončekmi.

Keď sa najedli, pochytili sa za plutvy a spievali:

— Vianoce, Vianoce prichádzajú, Vstávajte beličky, kapry a Pásli kapry valasi.

Bolože to radosti, keď začal kapor Karol rozdávať rybám a rybiakom darčeky: farebné mušky, strieborné a zlaté rybky, perleťové mušličky a iné výmyselnictva.

Dobrú náladu im kazili iba rybári. Stoj čo stoj cheeli mat na štorevečernom stole vlastnoručne chyteného kapra. Rybárov bolo toľko, že podchvíľou zavadili hačikmi o vyleštenú šupinu alebo natupovanú plutvu.

Až kapor Karol spravil poriadok. Napísal na vodné listy žiadost, ktorú pre istotu opäcia koval. Prv než ju priplápal na každú udicu, vsetkým ju prečítal:

Rybári, rybári pekné háčky máte, budeme však radšej, keď nám pokoj dáte. Pobaľte si udice, dnes ste na nás krátki, aj my máme Vianoce, nekazte nám sviatky.

A viete, čo sa stalo, každý rybár vytiahol namiesto ryby lístok? Zabalil udicu a odšiel s dlhým nosom postaviť sa do radu — pred Rybu.

A ryby v rieke sa pokojne zabávali, kým sa celkom nezotmelo. Potom si ľahli a spali až do jari, kym ich zase prví rybári nezobudili.

MARTA ŠURINOVÁ

Ako si my nevieme predstaviť Vianoce bez kapra, tak v Anglicku nemôžu byť bez vianočnej morky. Každý rok príde na londýnsky štorevečerný stôl vyše milióna moriek.

V Tichom oceáne leží ostrov, ktorý sa volá Vianočný. Objavil ho anglický mo-replavec James Cook.

(Dokończenie
z poprzedniego
numeru)

NIEDOBÓR WITAMINY D

witamina ta znajduje się również w produktach zwierzęcych (tran, masło), oraz w otrębach żywych w zielonych i suszonych na słońcu roślinach jak konicyzna, lucerna. Witamina ta reguluje w organizmie przemianę wapniowo-fosforową, a jej niedobór powoduje powstanie krzywicy. Dostarczenie w dostatecznej ilości tej witaminy, szczególnie młodym owcom w okresie ich rozwoju jest niekiedy niezbędnym. Schorzenie na tle niedoboru witaminy D występuje u jagniąt wkrótce po odsadzeniu ich od matki, a wywołane jest przez długotrwałe trzymanie matek w owczarni lub wypasanie ich na glebach ubogich w wapń i fosfor. Ob-

jawy krzywicy to obrzeż i zgubienie dolnych części kończyn i stawów, skrywienie kości nóg. Spotyka się również zmniejszać kręgosłupa. Przy dalszym przebiegu choroby zwierzę powłoczny tylnymi nogami, wykazuje objawy podniesienia nerwowego, tężycy, utrudnionej oddechu oraz zahamowania wzrostu. Również ciężarne owce mogą wydawać na świat potomstwo martwe, słabowite lub wykazujące różne zaburzenia rozwojowe. Lecznico zaleca się stosowanie przy niedoborze witaminy D — dostateczne ilości zielonej paszy, wapnia, tranu oraz witaminy D w zastrzykach.

NIEDOBÓR WITAMINY C

Znajduje się ona w owocach i jarzynach. Witamina ta u większości młodych zwierząt powstaje w przewodzie pokarmowym i jest uzupełniana z mleka matki. Witamina ta chroni noworodka przed zakażeniami pępowiny i otrzewnej. Niedobór tej witaminy daje objawy

gnilcowe w postaci krwawieni owrzodzeń dziąseł, zmian gnilnych w jamie ustnej i zaburzeń w postaci wychudzenia i biegunki, a wreszcie charactra.

NIEDOBÓR WITAMINY E

Witaminę tą znajdujemy w produktach roślinnych (kielki pszenicy, jęczmienia, owsie). Niedobór tej witaminy prowadzi nie tylko do nieplodności, ale i do porażenia układu nerwowego. Ciąża nie przebiega prawidłowo i plód często ginie. Normalna pasza zawiera wystarczające ilości tej witaminy. Częstym schorzeniem u jagniąt, występującym przy niedoborze witaminy E jest zesztywnienie mięśni, które występuje w wieku od 8 dni do 2 miesięcy. Chore jagnięta leżą, w ruchach wykazują charakterystyczną sztywność, co powoduje trudności w chodzeniu. Wskutek unikania ruchu przez jagnięta — dochodzi do zaniku mięśni. Niechęć do poruszania się zwiększa się stopniowo tak, że w końcu zwierzę stale leży.

Stadium porażenia poprzedza śmierć występującą najczęściej nagle. Lecznico, należy stosować tu mleko, preparaty wapniowe oraz witaminę w płynie.

NIEDOBÓR WITAMINY K

brak tej witaminy sprzyja występowaniu krwawienia, po prostu krew weče lub też bardzo słabo krzepnie. Niedobór tej witaminy powstaje przy biegunkach i innych zaburzeniach żołądkowo-jelitowych.

Dla zorientowania się warto wiedzieć jakie witaminy zawierają popularne pasze dawane zwierzętom:

Pasze zielone — zawierają witaminy A, B, C, D.

Sruta — zawiera witaminę E.

Ziemniaki parowane — zawierają witaminę C.

Kiszonki — zawierają witaminę A.

Koniczyna — zawiera witaminę B.

H. MĄCZKA

SEPAČIA POLIEVKA

Rozpočet: 750—1000 g slepaciaho mäsa, t.j. asi 1 sliepka, 120 g miešanej koreňovej zeleniny, 20 g cibule, voda, soľ, čierne korenie, zelený petržlen alebo pažitka.

Cisté slepacie mäso vložíme do studenej vody a varíme. Asi po pol hodinovom vare pridáme očistenú, pokrájanú zeleninu, cibuľu, soľ a čierne korenie. Polievku varíme na miernom ohni 2—2,5 hodiny, podľa tvrdosti mäsa. Uvarenú polievku ocedíme a zavaríme do nej vaječné rezance, žemľové knedličky alebo krupicové halusky a pod. Pred podaním dám do polievky posekaný zelený petržlen alebo pažitku.

MEDOVNÍKY

370 g hladkej múky, 240 g prásokového cukru, 80 g medu, 2 celé vajcia, 1 lyžica mlieka, 1/2 lyžice jedlej sôdy, škorica, klinčeky.

Na dosku preosejeme múku, pridáme cukor, med, vajcia, mlieko, jedlú sôdu, mletú škoricu a klinčeky. Všetko spracujeme na cesto a necháme stáť asi 2—3 hodiny. Potom ho rozvalkáme na hrúbku 1 cm a formičkou vykrajujeme rozličné tvary, ktoré kladieme na vymastený plech a upečieme v stredne teplej rúre.

KAKAOVÝ KOLÁC

80 g margarínu, 150 g prásokového cukru, 130 g zemiakov, 150 g krupicovej múky, 80 g lekváru, 20 g tuku, 20 g krupicovej múky na plech, 20 g prásokového cukru na posypanie,

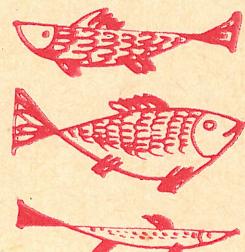
20 g kakaa, 1 vajce, 1/2 balíčka prášku do pečiva.

Tuk vymiešame s cukrom a vajcom, pridáme kakao, múku s práškom do pečiva, uvarené, pretláčené zemiaky a všetko dobré premiešame. Masu rozotrieme na vymostený a mukou vysypaný plech a upečieme. Upečené cesto potrieme lekvárom a prekrojime na polovice; polovice spojime, pokrájame na rovnaké štvorce alebo rezy a posypeme cukrom.

Podávame s ryžou alebo zemiakmi.

RYBA S PARADAJKOVOU OMÁČKOU

600 g rýb (morské alebo sladkovodné), 60 g masťi, 60 g koreňovej zeleniny, 100 g paradajkového pretlaku, 40 g hladkej múky, soľ, 3/4 lit. vody, 10 g cukru, celé čierne korenie, citrónová kôra, bobkový list.

Z ASTROLÓGOVEJ KRONIKY

KOZOROZEC

Ludia narodení v znamení Kozorožca, teda od 22. decembra do 20 januára, sú väzni, často málovrvani. Tažko je získať ich dôveru. Predsa však známi a spoluprácovníci ich majú radi, lebo sa možno na nich spoľahnúť a zveriť im svoje veci bez obavy, že budú o nich klebetiť alebo ich podceňovať. Sú veľmi pracovití a nevzdávajú sa ľahko. Keď sa im niečo nepodarí, neklesajú na duchu, ale tvrdohlavo začínajú všetko od začiatku. Majú veľmi radi samotu a nikdy sa nenudia, čo však nezna-

mená, že sú nespoločenski. Ale vždy najlepšie sa cítia sami. Sú praktickí, skromní, nikoho nenudia svojimi starosťami ani radosťami. Majú veľký zmysel pre poriadok.

Pre ludí narodených v znamení Kozorožca sú najvhodnejšie povolania: lekára, vedca, ako aj prekladateľa, keďže sa veľmi ľahko učia cudzie reči.

Čo ich ešte očakáva v roku 1976 a v prvých týždňoch r. 1977?

V poslednom štvrtfroku tohto roku budú mať veľa dôležitých záležitostí, ktoré si budú vyzádovať rozvahu a rozhodné konanie. Začiatok budúceho roku spôsobí, že budú pokojne myslieť o ďalších mesiacoch. Už prvé týždne malí by priniesť postup, vyznamenanie alebo odmenu.

Ludia narodení v znamení Kozorožca mali by si ceniť priateľov narodených v znamení Panny a Rýb.

psychozábava

MENO VEŠTÍ

LUCIA — efektné, chytré, nenásytne a dravé meno. Pochádza najčastejšie z mnohodetnej rodiny, v ktorej je viacero sestier ako bratov. Od najmladších rokov túži po láske a obdivu, vyhľadáva chlapčenskú spoločnosť. Plná temperamentu veľmi skôr získava pohľadné skúsenosti. Brunetka buď tmavoláska, zriedkedy tmavá blondína, má čierne, zelené, hnede alebo sivé oči. Stredne vysoká má peknú postavu, okrúhlú tvárvu, zmyselnú ústu a zanedbané zuby. Je veľmi šikovná a dokáže vybaviť každú záležitosť; tým je známa nielen v rodine ale aj v okoli. V základnej a strednej škole sa učí pomerne slabovo a často maturoje až potom, keď sa vyda. Zato skvele sa učí na vysokej škole. Býva dobrú ošetrovateľkou, novinárikou a učiteľkou. Má nadanie pre cudzie jazyky a spoločenské vedy. Býva dobrú a uznanou pracovníčkou. Pre mužov, fajčenie a pod sa často dostava do sporu. Skoro sa vydáva, lenže nie je príliš šťastná, keď manžel si ju veľmi váži.

Vďaka tomu, že vie ľahko nadvážovať známosti s mužmi, dostáva pomerne rýchlo vysoké a zodpovedné miesto, s ktorým spája veľké nádeje. Iné ženy ju nemajú rady, závidia jej a strpčujú život. Osud je pre Luciu dosť krutý a prenasleduje ju celý život. Žiarlivá na manžela musí stále bojať, aby ho udržala pri sebe. Duchaplná a efektná k iným, pri manželovi je tichá, pokojná a podajná. Máva najčastejšie jedno dieťa, dievča, ktoré sa na ňu veľmi ponáša.

Nikdy nedosahuje blahobyt, žije skromne a máva stále fažkosti. Najšťastnejšie obdobie v jej živote je vo veku 18 — 35 rokov.

SNĀR

Fúzy vidieť rást — tvoj majetok sa rozmnosi
— odstrihnúť — spôsobiť niekomu škodu
— vytrhávať — musíš uspokojiť veriteľov
— vidieť šedivieť — staneš sa predmetom posmechu
— čierne — zdravie
— veľmi veľké — čest
— vypadávať vidieť — veľký smútok
— červené — falosní priatelia
— byť bez nich — sleduješ zlé ciele
Gazdu vidieť — stratíš výhodu
Gazdovstvo viesť — poradíš si v živote Hostina, zúčastníš sa jej — starosti Hostinská — vzbudiš žiarlivosť Ještiny byť — vysmejú sa ti Krájat niečo — dostaneš pozvánku Ládrové kvety na obloku — sklamané nádeje Ludia, vidieť ich prichádzať k sebe — zlé klebety — čierne oblečení — zlé správy — mnoho ich vidieť — neštastie Majstrom byť — milujúcim spojenie, iným nevola Novonarodeniatko — domáce šťastie Obrúč — rád sa nevinne zabáviť — na sud narázať — nadviažeš nové spjenie.

ZIVOT CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

Ukazuje się
do 15 každego
miesiąca

NEVIETE SI PORADÍT S RÓZNYMI FAŽKOSŤAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORE VÁS ROZCUEUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ZIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelný, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. František Bednářík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustin Bryšek Chalupka (Nowa Biala), Bronislav Knapskí (Mikolóv), Ján Kováč (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Wacław Luścinski (Zelów), Lídia Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídie Mundilová (Kucov), Ignáč Nižník (Myślenice), František Paciga (Kempachy), Alžbeta Stojawska (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Ružená Urbánová (Gesiniec), Valerie Wojnarowska (Warszawa), Andrej Vaksmaný (Tribš), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na jęz. słowackiego — Alžbeta Stojawska; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. polskiego — Ján Spernoga; red. techn. — Kazimiera Komosa; oprac. graf. — Joanna Swierczyńska.
Nadsyłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „Współczesne” RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul.

Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksal 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57.

Adres ZG TKCIS: 31-024 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92.

Cena prenumeraty krajowej: rocznie — 12 zł; półrocznicie — 6 zł; kwartalnie — 3 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 každego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty. Prenumeraty przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze. Wszystkie instytucje państwowé i spółczesne w miastach, zamawiają prenumerate wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch”. Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur — zamawiają prenumerate za pośrednictwem Urzędu Pocztowego.

Prenumeratę na zagranicę przyjmuje: RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, ul. Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajo-

wej o 50%.

Oddano do składu 8.XI.76. Numer podpisano do druku 13.XII.76.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1679. Nr indeksu 38601/38501. J-50.

LEDEN

ÚNOR

BREZEN

DUBEN

KVĚTEN

ČERVEN

1 S NOVÝ ROK	1 Ú Hynek	1 Ú Albín
2 N BLAHORAD	2 S Hromnice	2 S Anežka
3 P Radmila	3 C Blažej	3 C Kamil
4 Ě Blahoslava	4 P Jarmila	4 P Lucie
5 S Edvard	5 S Adéla	5 S Kazimir
6 C Tří králové	6 N DOROTA	6 N BEDŘICH
7 P Vilma	7 P Richard	7 P Tomáš
8 S Čestmír	8 S Milada	8 Ú Mezinárodní den žen
9 N VLADAN	9 S Apolena	9 S František
10 P Bretislav	10 C Mojmir	10 C Viktorie
11 Ū Bohdana	11 P Božena	11 P Anděla
12 S Pravoslav	12 S Slavena	12 S Řehoř
13 Č Veronika	13 N KATERINA	13 N RUZENA
14 P Radovan	14 P Valentýn	14 P Matylda
15 S Blahomil	15 Ú Jiřina	15 Ú Ida
16 N VLADIMÍR	16 S Lukáš	16 S Amos
17 P Drahošlav	17 P Simeon	17 C Vlastimil
18 Ú Vladislav	18 S Miloslav	18 P Edward
19 S Doubrovka	19 S Miloslav	19 S Josef
20 Č Ctislav	20 N OLDŘICH	20 N SVĚTLUŠE
21 P Běla (Den babiček)	21 P Lenka	21 P Radek
22 S Slavomír	22 Ú Peleš	22 Ú Leona
23 N ZDENĚK	23 S Popelec	23 S Felix
24 P Milena	24 Č Matěj	24 Č Gabriel
25 S Miloš	25 P Viktor	25 P Marie
26 S Pavlina	26 S Božetěch	26 S Emanuel
27 Č Přibyslav	27 N GABRIEL	27 N ALENA
28 P Karel	28 P Lumír	28 P Soňa
29 S Zdislav	29 Ú Tatáňa	29 Ú Tatáňa
30 N MARÍA	30 S Arnost	30 S Arnost
31 P Spytiňové	31 Č Kvídov	31 Č Kvídov

CERVENEC

SRPEN

ZÁŘÍ

1 P Jaroslava	1 P Oskar	1 C Samuel
2 S Marie	2 Ú Gustav	2 P Adéla
3 N RADOMÍR	3 S Miluše	3 S Bronislav
4 P Prokop	4 C Dominik	4 N JINDŘIŠKA
5 Ú Cyril a Metoděj	5 P Milivoj	5 P Boris
6 S Mistr Jan Hus	6 S Oldřiška	6 Ú Boleslav
7 Č Bohuslava	7 S Regina	7 S Regina
8 P Nora	8 P Soňa	8 Č Marie
9 S Drahoslava	9 P Roman	9 P Daniela
10 N LIBUSE	10 S Vavřinec	10 S Irma
11 P Olga	11 P Klára	11 N EMILIAN
12 Ú Bořek	12 S Alena	12 P Marie
13 Č Markéta	13 Ú Libor	13 S Maximilián
14 Č Karolína	14 S Radka	14 S Renáta
15 P Jirířich	15 Č Jolana	15 P Krasoslav (Den učitele)
16 S Luboš	16 Ú Jáchym	16 P Ludmila
17 N BOHDAN	17 S Záviš	17 S Naděžda
18 P Drahošlava	18 Č Helena	18 P Havel
19 Ú Čeněk	19 P Ludvík	19 P Záboj
20 S Česlav	20 S Bernard	20 Ú Jan Žižka
21 Č Vítězslav	21 N JANA	21 P Záboj
22 P STÁTNÍ SVÁTEK PLR	22 P Bohuslav	22 S Radovan
23 Ú Lubomíra	23 S Bartoloměj	23 P Matouš
24 S Jaromír	24 S Jaromír	24 S Jaromír
25 S Libor	25 N ZLATUŠE	25 N TEODOR
26 P Luděk	26 P Bohumír	26 P Raděl
27 S Otakar	27 S Berta	27 S Otakar
28 N AUGUSTYN	28 S Václav	28 S Václav
29 P Výročí SNP	29 P Jeroným	29 P Jeroným
30 S sv. SSR	30 S Pavlína	30 S Pavlína
31 N IGNAC	31 P Štěpánka	31 P Štěpánka

ŘÍJEN

LISTOPAD

PROSINEC

1 S Igor	1 Ú VŠECH SVATÝCH	1 Č Lev
2 N GALINA	2 S Památky zasvěcených	2 P Blanka
3 P Bohumil	3 C Hubert	3 S František
4 P František	4 P Karel	4 N BARBORA
5 S Erika	5 S Emerich	5 P Jitka
6 Č Natálka	6 Č Mikuláš	6 Ú Mikuláš
7 P Sergej	7 P Velká říjnová so- cialistická revolu- ce	7 S Ambrož
8 S Věra	8 S Květoslava	8 Č Květoslava
9 N DIVÍŠ	8 Ú Bohumír	9 P Vratislav
10 P Záboj	9 S Bohdan	10 S Julie
11 Ú Jan Žižka	10 C Evžen	11 N DANIA
12 S Maximilián	11 P Martin	12 P Simona
13 P Krasoslav	12 S Benedikt	13 Ú Lucie
14 S Radka	13 C Renáta	14 S Lydie
15 Č Jolana	14 P Krasoslav	15 Č Zdeněk
16 P Ludmila	15 S Terezie	16 P Albeta
17 S Naděžda	14 P Sáva	17 S Daniel
18 Č Helena	15 Ú Leopold	18 N MIROSLAV
19 P Ludvík	16 S Otmář	17 Č Mezinárodní den stu-
20 S Bernard	17 P Zita	19 P Judita
21 N JANA	19 P Oleg	20 Ú Dagmar
22 P STATNÍ SVÁTEK PLR	20 S Matouš	21 S Tomáš
23 Ú Lubomíra	22 C Moric	22 C Simon
24 S Bartoloměj	23 P Berta	23 P Vlasta
25 C Radim	24 S Jaromír	24 S Adam a Eva
26 P Luděk	25 N ZLATUŠE	25 N L. SVÁTEK
27 S Otakar	26 P Raděl	26 P 2. SVÁTEK
28 N AUGUSTYN	27 S Záviš	26 S VÁNOCE
29 P Výročí SNP	28 S Václav	27 U Jan
30 S sv. SSR	29 C Michal	28 S Bonumila
31 N IGNAC	30 P Jeroným	29 C Milada

1 N SVÁTEK PRACE	1 S Mezinárodní den dětí
2 P Zikmund	2 Č Jaromír
3 Č Blažej	3 S Tamara
4 P Jarmila	4 S Dalibor
5 S Adéla	5 Č Irene
6 N DOROTA	6 P Jan
7 P Richard	7 S Ludmila
8 S Čestmír	8 N PAVLINA
9 N VLADAN	9 S Dušan
10 P Bretislav	10 N NEDELE VELIKONOČNÍ
11 Ū Bohdana	11 P KONDELÍ VELIKONOČNÍ
12 S Pravoslav	12 Č Pankráč
13 Č Veronika	13 N STANISLAV
14 P Radovan	14 P Den všeobecné svátek
15 S Blahomil	15 P Konfesní
16 N VLADIMÍR	16 P Kondeli VELIKONOČNÍ
17 P Drahošlav	17 Ú Julius
18 Ú Vladislav	18 S Aleš
19 S Doubrovka	19 Č Vincente
20 Č Ctislav	20 P Anastazie
21 P Běla (Den babiček)	21 S Irena
22 S Slavomír	22 Ú Juliuš
23 N ZDENĚK	23 S Matylda
24 P Milena	24 Č Vlastimil
25 S Miloš	25 P Vlastimil
26 S Pavlina	26 S Miloslav
27 Č Přibyslav	27 P Valérie
28 P Karel	28 P Rostislav
29 S Zdislav	29 S Vojtěch
30 N MARÍA	30 S Anselm
31 P Spytiňové	31 S Anežka

1977